

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 100 Din
za inozemstvo 18—

Oglas po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36

Podružnice:

Maribor, Baravska ulica
št. 1. Tel. št. 22.
Celje, Aleksandr. cesta

Račun pri poštn. čekov.
zavodu št. 11.842

Današnja številka obsega osem strani
in stane en dinar.

Ljubljana, 30. julija.

Naj bo že razpoloženje v narodu slabo ali dobro, zadovoljstvo malo ali veliko, kritika ostra ali mila, tega nihče ne more prezeti, niti utajiti, da gre naša mlada država za nepogljivo energijo nasproti svobodi jasne cilje: ustvariti krepek temelj za svobodno razvoj močne in mogočne naše domovine.

Tri in pol leta obstoja šele Jugoslavija. Treba se je spominjati, kako so prvi vlaki vozili iz Ljubljane proti naši prestolici. V Sloveniji so pešali parni kotli, onstran Zagreba smo se bali, da nam razderejo železniške mostove in tir nebrzdane tolpe zelenega kadra. Po 28urni vožnji v razbitih vagonih smo se pripeljali do Betanije. Železnica od tam do Zemuna je bila razdrta, veliki savski most razdejan. Iz Betanije smo morali peš do Zemuna in od tam z ladjo v Beograd. V Beogradu samem vse razdejan in opustošeno. Ena sama gostilna ali dve sta mogli za silo nuditi okrepčila le par gostom, ker so tudi ti lokali bili od umikajoče se Makensenove armade popolnoma izropani.

Ko se je od srbske vlade prvi vrnil v Beograd minister Ninčić, si je za urad lahko izbral v prvem hipu prostoro, ki so v Ljubljani na mestnem magistratu pri ubožnem referentu boljše. Ko so prihajali drugi ministri in ko se je potem sestavila prva jugoslovanska vlada, so gospodje ministri šele iskali za stanovanja in urade sobice, nize in stole. S težavo in mujo so polagoma dobili črnilo, držala in peresa...

In če se nam spomin obrne nazaj na nesigurnost, ki je vladala takrat na vseh koncih in krajih, zlasti pa v obmejnih krajih, kjer sploh nobenih utrjenih granic ni bilo, nas je skoraj groza, kakor nas je spreletaval strah takrat, ko se je sestrada in razbita avstrijska vojska vračala iz italijanskega bojišča preko naše zemlje v zaledje. Kako težkim preizkušnjam je bilo izpostavljeno naše živčevje, ko se je mesece in mesece odločala naša usoda v Parizu! Kako mučni so bili dnevi, ko se je odločala usoda zibelke našega dela naroda na Koroškem! Zgodovina malokateri dobe v razvoju narodov in držav je bila tako pestra ter tako polna važnih dogodkov, kot je bila zgodovina našega naroda in naše države ob njeni ustavitvi.

Prišli so težki boji za ustavo. Ko je dr. Sagadin izdal «Naš sadašnji ustavni položaj», smo se še vsi sukali v popolnem političnem kaosu. Smodlakovi in Protičev «Ustavni načrt», ki sta izšla, še predno se je sestala konstituenta, sta usmerila razvojanje ustavnih vprašanj. Z vidovdanskim ustavo pa smo po velikih težavah dobili prvi temelj vsega našega političnega, gospodarskega, socialnega in kulturnega življenja. Sledilo je plodonosno delo prve Narodne skupščine ter njenega ustavodajnega odbora, ki je kot izvršilne zakone k ustavi dal zemlji celo vrsto najvažnejših in najpotrebnejših osnovnih zakonskih predpisov. Vse to delo je bilo posvečeno konsolidaciji države. Tudi Jugoslavija se je rodila in razvijala v sredi najhujše svetovne gospodarske krize. Zato je bila in je ena njenih glavnih nalog, posvetiti vse moči vzpostavitvi rednega gospodarstva. S tem, da je bil danes v Narodni skupščini sprejet prvi redni proračun naše države, je položen vogelni kamen njene lepše bodočnosti.

Obrotniški sestanek v Mariboru.

Maribor, 29. julija. (Izv.) Danes ob 15. uri se je v Mariboru vršil sestanek obrtnikov, na katerem je v skoraj triurnih izjavah g. Majcen iz Ljubljane govoril o novih zakonih o zavarovanju in zaščiti delavcev. Pri tem je poročal tudi o razmerah v ljubljanski bolniški blagajni in o zavodu za pokojninsko zavarovanje.

Obrtniki, ki so napolnili dvorano vse restavracije Maribor, so z zanimanjem sledili izjavam in ponovno odobrvali brezobzirna razkritja korupcije v socialnem zavarovanju. Po predavanju se je razvila živahna debata o delavskem zavarovanju in o davčnem vijaku mariborske magistratne vešine; v debato so posegli predsednik mariborskih obrtnikov g. Novak, nadalje gg. Glaser, Vahtar in dr. Reisman. Sprejela je tudi resolucija, ki odklanja davčni vijak magistratne vešine.

Naš prvi državni proračun sprejet.

ZAKLJUČNA DEBATA. — VPRAŠANJE AGRARNE REFORME. — RAZPRAVA O FINANČNEM ZAKONU. — PRORAČUN SPREJET Z VELIKO VEČINO.

Beograd, 29. julija. (Izv.) Današnja seja skupščine se je pričela ob 8.30. Po prečitani zapisniki in izvršenih formalnostih je sledila razprava o proračunu ministrstva za agrarno reformo. Poslanec Divac je obširno razpravljal o razdelitvi zemlje, ki je feudalno-kapitalističnega izvora. Po njegovem mnenju je veliko bolje, da se zemlja razdeli, nego, da se čaka na revolucijo, akoprav so nekateri mišljenja, da je razdelitev škodljiva za narodno gospodarstvo. (Medklic: «Tudi Dragiša Lapčević!») Divac se je nato pritoževal, da se izvaja agrarna reforma zelo počasi. (Dr. Sečurov: «V Bački in Banatu jako hitro!») deloma tudi ne po načrtu.

Za Divcom so govorili poslanci Vidaković, Deželić in Kapetanović (Spahova skupina), ki je prišel med svojim govorom v spor s posl. Kurbegovićem (Maglajićeva skupina), radi česar je predsednik ponovno pozval oba k redu. Vlada Savić se je pritoževal, da se agrarna reforma v Sremu ni izvedla tako, kakor bi bilo potrebno.

Sledilo je glasovanje in je bil proračun ministrstva za agrarno reformo sprejet z ogromno večino.

Nato se je pričela razprava o proračunu ministrstva za konstituento. Zemljoradnik Moskovljević je zahteval, naj se to ministrstvo ukine, češ da nič ne dela. Odgovarjal mu je minister Trifković, naglašajoč, da je ministrstvo za konstituento izdelalo ustavo, volilne zakone za ustavodajno in ustavotvorno skupščino, zakon o razdelitvi zemlje, o oblastni skupščini, o ministrski odgovornosti in

vrh tega še mnogo drugih projektov, ki še pridejo pred skupščino, kakor: načrt o tiskovnem in zborovalnem zakonu in činovniški zakon, ki je zahteval največ časa. Minister je končno poudarjal, da je že sam svoječasno predlagal, naj se ta portfelj ukine, vendar pa ni prišlo tozadevno v vladi do sporazuma.

Proračun ministrstva za konstituento je bil istotako sprejet z veliko večino, nakar je sledila razprava o državnih dohodkih in je govoril prvi posl. Pušenjak o dohodkih sploh. Ob 13. uri je bila seja prekinjena.

Ob 16.30 se je nadaljevala seja parlamenta. Poslanec Sečurov čita amandmante glede državnih dohodkov. Nato dobi besedo zemljoradnik Lazić, ki izjavlja, da bo glasoval proti. Preide se na glasovanje. Proračun državnih dohodkov je sprejet z veliko večino.

Nato se je vršila debata o finančnem zakonu. Govorila sta posl. Lazić in Popadić. Finančni minister je na kratko replical na razne pripombe k finančni politiki in bančnemu vprašanju. Poslanec Sečurov čita nato člen za členom finančnega zakona, ki je bil istotako z veliko večino sprejet. Po sprejemu finančnega zakona se je prešlo na polmensko glasovanje o državnih dohodkih in izdatkih proračuna za 1922-23, ki je bil točno ob 20. uri izglasovan.

Glasovalo je 210 poslancev in sicer 112 za, 48 proti. Med burnim aplavzom je predsednik zaključil sejo, ter napovedal prihodnjo sejo za ponedeljek z dnevnim redom: interpelacija glede konvencije s Českoslovaško za izvoz vina.

Važna seja ministrskega sveta.

VOLITVE V OBLASTNE SKUPŠČINE. — IMENOVANJE VELIKIH ŽUPANOV. — POPOLNITEV NOTRANJEGA MINISTRSTVA.

Beograd, 29. julija. (Izv.) Na današnji seji ministrskega sveta je poročal predsednik Pašić o svojem potovanju h kralju na Bled. Kralj je odobril načrte glede izvedbe oblastne upravne organizacije. Na kraljevo željo se bo praznovala obletnica bitke pri Kumanovem kolikor mogoče skromno, pač pa naj se narod spominja te zmage, ki je veliko pripomogla k našemu ujedinjenju.

Nato je ministrski svet razpravljal o zakonskem načrtu o spremembah glede oblastnih samouprav, kakor jih je predložilo notranje ministrstvo. Vsi ministri so izrazili željo, naj se volitve v oblastne skupščine izvedejo čimprej, vendar ne pred jesenjo. Dalje je sklenila vlada predlagati skupščini, naj se izvedejo te volitve najdalje do konca novembra, kakor hitro bodo veliki župani, ki imajo dotlej pripraviti vse potrebno, to storili. Volitve se vrše lahko različne dni v različnih

oblastih. Imenovanje velikih županov ima biti izvršeno do prvega septembra t. l. Končno je ministrski svet sklenil, da se more pri srezkih načelnikov izpregledati kvalifikacijo samo onim, ki so že nameščeni.

Za zastopnika notranjega ministra je postavil danes ministrski svet finančnega ministra dr. Kumanudija. Kakor hitro se skupščina razide, se bosta vladni stranki dogovorili glede novega notranjega ministra. Pri tem je g. Pašić izjavil, da bo njegov klub o priliki popolnitve zahteval, naj se da podtajništvo za notranje ministrstvo članu radikalnega kluba.

Vlada je nadalje v načelu sklenila dovoliti neki francoski družbi, da ustanovi radiobrojavne postaje po vsej naši državi. Službo na teh postajah pa bodo morali vsi naši državni nameščenci.

Lienin ne more ne govoriti, ne hoditi.

ZADELA GA JE DVAKRAT ZAPOREDOMA KAP. — NE BO MOGEL VEČ DELATI.

London, 29. julija. (Izv.) Reuterjev urad javlja iz dobro poučenega vira o zdravstvenem stanju Ljenina. Vsed arterioskleroze in prevelikega napora je Ljenina pred časom zadela kap. Nemiški zdravniki, ki so bili poklicani, so ga zdravili z električno masažo. Bolnik je mogel kmalu zopet govoriti. Šest tednov

kasneje je že mogel zapustiti posteljo. Drug napad mu je zopet onemogočil govoriti ter je Ljenin ohromel na nogah. Sedanje stanje Ljenina je zelo resno. Ne more ne govoriti ne hoditi. Zdravniki menijo, da bo tretji napad pomenil njegovo smrt. Skoraj izključeno je, da bi Ljenin mogel zopet pričeti s svojim delom.

Povišanje mezd trboveljskim rudarjem.

Ljubljana, 29. julija. Trboveljska premogokopna družba je prejela danes obvestilo, da je ministrski svet odobril sporazum glede novih cen premoga za železnice. Vsed tega je družba sklenila s 1. avgustom povišati celokupnemu delavstvu mezde za 30 %, šhte pa za 20 K. V istem razmerju se zvišajo tudi prejemki uradnikom in poduradnikom. Družba je sklenila, naznaniti svoj sklep v posebnem oklicu na delavstvo, s pozivom, da sprejme ta prostovoljni povišek. Obremenitev vsled novega poviška znaša preko 70 milijonov kron.

EKSPLOZIJA VSLED VROČINE.

Pariz, 29. julija. (Izv.) Vsed vročine je v Focsan zletelo v zrak municijsko skladišče. Škoda je zelo velika. Doseđaj so ugotovili 10 mrtvih in 19 ranjenih.

Ratifikacija sporazuma z Italijo.

Beograd, 29. julija. (Izv.) Danes se je v političnih krogih govorilo, da pride med Jugoslavijo in Italijo do ratifikacije pogodbe 1. avgusta in da se zasedeno ozemlje evakuira 5. avgusta. Vašemur dopisniku je minister zunanjih zadev odgovoril, da so te vesti preuranjene. Doseđlo se je soglasje med obravnavajočimi strankami, toda poprej je treba rešiti še nekatere manjše stvari, ki so zadržane vsled krize italijanske vlade. Kar se tiče konference naših delegatov in ekspertov za reško vprašanje, se bo ista sestala v nekočih dneh.

UKRADEN ARHIV POLJSKE GENOV-SKE DELEGACIJE.

Varšava, 29. julija. (Izv.) Na poti iz Genove v Varšavo so bili ukradeni arhivski poljske delegacije.

Senzacionalna bančna afeta v Trstu.

POTVORBE KNJIG IN DOKUMENTOV PRI JADRANSKI BANKI. — OVADBA SUSPENDIRANEGA URADNIKA. — ARETACIJE. — TIRALICA ZA KAMENAROVIČEM IN RAVNATELJEM KLAICEM.

Trst, 29. julija. (Izv.) V tukajšnji centrali Banco Adriatico so bile odkrite velike goljufije. Banka je falzificirala knjige, da dokaže ogromne kronске terjatve, za katere naj bi v smislu rimske konvencije dobila zamenjavo v lirah. Gre, kakor se trdi, za 22 milijonov lir. Policija je danes nenadoma obkolila banko, izvršila hišno preiskavo, konfiscirala knjige ter aretirala kolikor je doseđaj znano tri višje uradnike.

Trst, 29. julija. (Izv.) Kakor izve Vaš poročevalec se je intervencija oblasti proti Jadranski banki izvršila na podlagi obširne ovadbe suspendiranega uradnika banke Kolumbića. Vsled italijanizacije zavoda bi imela biti prihodnje dni odpušćena večina jugoslovanskih uradnikov. Kolumbić je bil v zavodu zastopnik uradniške federacije ter je, zahtevajoč zaščito za svoje kolege, prišel z vodstvom banke v ostre konflikte, vsled katerih je bil suspendiran.

Ovadbah pravi, da so se falzifikacije izvršile v knjigah in listinah tržaške centralne Jadranske banke meseca aprila in dolgi generalnega ravnatelja Cira Kamenarovića, ki je že več mesecev deloval v Rimu na tem, da italijanska vlada v pogajanjih z Jugoslavijo pristane na zamenjavo celokupnih kronskih terjatev banke. Po ukazu generalnega ravnatelja Kamenarovića je ravnatelj tržaškega zavoda Kaić osebno nesel ponarejene dokumente v Rim, kjer jih je Kamenarović porabil kot dokaze za terjatve banke. Falzifikacije so se izvršile na ta način, da so se iz poslovnih knjig trgali originalni listi ter nadomestili z novimi, na katerih so bili vpisani ogromni zneski in da so se ponaredili tudi blagajniški dokumenti.

Italijanska kriza brez izhoda

PRVI SOCIJALIST PRI KRALJU. — DE NIKOLA EDINA NADA.

Rim, 29. julija. (Izv.) Politični položaj je vedno bolj brezupen. Najnovejšo fazo so ustvarili socialisti vseh struj, ki so imeli sinoči skupno konferenco, na kateri so sklenili, da ne bodo sodelovali v nobeni vladi, v kateri bi bila zastopana tudi reakcionarna desnica. S tem je padla v vodo tudi mislija de Nave, ki je hotel sestaviti nekako koncentracijsko vlado. De Nava je zato kralju še sinoči vrnil mandat.

Po zopetnem zaslisanju predsednikov senata in zbornice, Titttonija in de Nicole, je pozval kralj danes zjutraj na dvor Orlando in mu vnovič poveril nalogo, da sestavi novo vlado. Orlando je mandati sicer sprejel, izjavil pa je takoj kralju in potem se novinarjem, da nima nikake nade v uspeh, ker izključuje sklep socialistov koncentracijo, vlada proti fašistom pa da je vsled razpoloženja širokih narodnih slojev danes še nemogoča. V skupščini bi sicer morda mogla

kumentil. Ovadbah navaja podrobno take falzifikacije z navedbo strani dotičnih knjig in oseb, katere so po nalogu ravnatelja Kaića sodelovale.

Na podlagi ovadbe je policija danes izvršila hišno preiskavo ter odnesla vse glavne knjige. Ker je bila obveščena, da se nahaja gen. ravnatelj Kamenarović v Trstu, je iskala tudi njega, pa ga ni našla.

Trst, 29. julija. (Izv.) Sodna komisija, ki je izvršila hišno preiskavo je takoj aretirala podravnatelja banke Millinovića ter uradnika Kodreita in Zakrjaška. Ravnatelj Kaić se je danes zjutraj odpeljal v Nemško Avstrijo kjer ima ob Vrbskem jezeru vilo. Za njim je izdana tirailica.

Ravnatoka je izdana tirailica za generalnim ravnateljem Kamenarovićem ter je bila ljubljanska policija brzojavno zaprosena za aretacijo.

Preiskovalna komisija je že tekom popoldneva našla iz knjig izrgane originalne liste ter zaplenila tudi druge potvorenjene dokumente. Soba ravnatelja Kaića je zapečatena. Ravno tako blagajne. Policija straži banko. Pri osumljenih uradnikih so se izvršile hišne preiskave. Aretirani uradniki se branijo, da so bili sodelovanju pri potvorbah prisiljeni.

Nocojšni večerniki prinašajo obširna poročila, ki so yzbudila v Trstu ogromno senzacijo.

Kamenarovića ni v Ljubljani?

Po informacijah, ki smo jih mogli poznati zvečer dobiti, se ravnatelj Kamenarović ne nahaja v Ljubljani. Odpotoval je baje v Dalmacijo. Krogi ljubljanske Jadranske banke do večera še niso bili obveščeni o dogodkih v Trstu.

Nemška zarota profi Poincareju.

ČLANI ORGANIZACIJE «C» POVERJENI Z NALOGO UMORITI POINCAREJA.

Pariz, 29. julija. (Izv.) «Journal» in «Liberte» objavljata senzacionalno vest, da je francoska vlada s pomočjo belgijske policije odkrila dobro zasnovano zaroto nemških reakcionarcev. Zarota je imela namen umoriti francoskega ministrskega predsednika Poincarēja. Vodila je zaroto slovita organi-

zacija «C», ki je poverila zločinsko nalogo šestim svojim članom. Ti so bili preskrbljenim z velikimi vsotami denarja in napačnimi potnimi listi ter so že na potu v Francijo. Umor so nameravali izvršiti v Parizu, če bi bilo to nemogoče, pa povodom Poincaréjevega bivanja v Londonu.

Sestanek med Pašičem in Benešem.

Beograd, 29. julija. (Izv.) Iz Prage se poroča, da se bo v kratkem vršil med ministrskima predsednikoma Pašičem in dr. Benešem sestanek. Dr. Benešu je bilo poverjeno, da pripravi material za konferenco in da izdela konvencije, ki se nanašajo na medsebojni izvoz, oziroma uvoz.

LLOYD GEORGE IN POINCARE.

Pariz, 29. julija. (Izv.) Kakor poroča «Petit Parisien», je francoski ministrski predsednik Poincaré sporočil angleški vladi, da bi bilo bolje, da bi se nameravani sestanek med njim in Lloyd Georgem vršil pred 15. avgustom.

Borza

Zagreb. Borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Dunaj 0.22 — 0.225, Praga 190, Newyork 71.25, London 361.50, Berlin 14.875, Budimpešta 4.875, Milan 375.25 — 378.75, Pariz 675.

Dunajska in praška borza danes ni sta poslovali.

Curli: Berlin 0.8650, Newyork 525, London 23.36, Pariz 43.15, Milan 24.05, Praga 12.15, Budimpešta 0.30, Zagreb 1.65, Sofija 3.25, Varšava 0.0850, Dunaj 0.0150, avstr. krome 0.0175.

Berlin: Italija 2771.50 — 2778.50, London 2701.60 — 2708.40, Newyork 605.24 — 606.76, Pariz 5013.70 — 5026.30, Svica 11.610.45 — 11.639.05, Dunaj 1.4050 — 1.4450, Praga 1423.20 — 1426.80, Budimpešta 31.46 — 31.54, Bukarešta 400, Zagreb 760, Sofija 367.50 — 368.50.

Prekmurska železnica

Ljutomer, 29. julija.

Na poziv trgovsko-obrtniške zbornice v Ljubljani se je vršilo danes dopoldne v Ljubljani zborovanje interesentov iz vseh okoliških občin na progi Ormož-Ljutomer-Murska Sobota, katerega se je udeležilo nad 40 zastopnikov raznih gospodarskih korporacij, gremijev, obrtniških združenj, županstev in okrajnih zastopstev.

Zborovanje je vodil svetnik trgovsko-obrtniške zbornice, g. Lovro Petovar. Poročilo o historijatu prekmurske železnice je podal tajnik trg-obrtniške zbornice g. Ivan Mohorič iz Ljubljane, tehnično stran posameznih tras, ki prihajajo v poštev, pa je razložil inž. Rudolf Kavčič. Razprava je bila zelo živahna in je bil dosežen popoln sporazum glede ureditve kolodvora za Beltince, glede prehoda čez murski most, glede postajališča za Veržet, kakor tudi glede skupnega kolodvora v Ormožu. Zastopniki iz Prekmurja so predlagali, da naj se zgradi ne samo zveza Ljutomer-Ormož kot prvovrstna železniška proga, ampak tudi oddelek od Ljutomera do Murske Sobotice, ki je zamisljen kot lokalna proga, češ da bo ta del v bodoče nedvomno sestavni del velike proge Bratislava-Jadransko morje.

Koncem zborovanja je bila na predlog notarja Kodra iz Murske Sobotice soglasno sprejeta resolucija, v kateri se izreka iskrena zahvala ministru n. r. dr. Kukovcu za njegov poštreden trud za uresničitev prekmurske železnice, in ministru Puclju za izdatno podporo.

Polemika dr. Rybarža.

Gospod dr. Rybar se v dolgem članku brani proti očitku, da se je povodno najnovejših konvencij z Italijo, pri katerih je sodeloval, omalovaževalo interese naših primorskih združenj v korist velikih denarnih združenj, predvsem Banco Adriatico, kakor se sedaj zove Jadranska banka v Trstu. Mimogrede povedano, je zelo znatno, da gosp. Rybar s svojo obrambo ni šel v »Jugoslavijo«, ki je njegovo osebno glasilo. Pač zato, ker je hotel dati svojim besedam nekoliko več veljave s priobčitvijo v resnem listu. »Slovenski Narod« objavlja Rybarjev članek z rezervo: »brez vsakega predjudica«.

Najprej moramo reči, da ima gosp. dr. Rybar čudne metode. Mi smo oni dan lojalno priobčili njegovo pojasnilo — ali kakor pravi »popravek« — iz katerega nismo izpustili niti najmanjše bistvene točke. Gosp. dr. Rybar trdi sedaj, da smo »izpustili več stvari, ki so za razumevanje stvari največje važnosti.« Dokaz za to trditve gosp. dr. Rybar seveda ni doprinesel. Naša glavna pripomba k njegovemu pojasnilu je bila predvsem ta, da je njegova razlaga člena 215. senžermenske pogodbe povzročila smiselno določbo. Na ta naš priznava, zelo težek očitke dr. R. ne odgovarja. Zato pa se poslužuje na podoben način sedaj čl. 75. senžermenske pogodbe, da bi dokazal, zakaj se je moral predvsem brigati za »Jadransko banko«. Dr. R. trdi, da ima po členu 75. Italija »glede bivših avstrijskih združenj pravico, da jih ne prizna«. Besedilo člena 75. pravi točno, da se smatrajo za italijanske vse one juristične osebe, ki se nahajajo na teritoriji, preneseni na Italijo in katerim so to svojstvo (juristično osebnost) priznale ali italijanske administrativne oblasti ali po odločbi kakšnega italijanskega sodišča. V smislu tega člena je Banco Adriatico ravno tako italijanski zavod, kakor katerakoli naših malih združenj, ker so vse najmanj že pred kakim sodiščem nastopale kot moralne (juristične) osebe.

V ostalem pa člen 75. ni v nikakoli zvezi z vprašanjem ureditve finančnih vprašanj, ki so v zvezi z denarnimi v vodi. Po členu 215. ni merodajno, ali je denarni zavod od ene ali druge države priznan, temveč merodajno je le, da deluje na teritoriji, ki je preje pripadla avstro-ogrski monarhiji. V tem oziru velja za naše združenje isto, kar velja za Jadransko banko. Navzlic tej jasni določbi pa dr. R. zopet operira z izgovorom, da so naše združenja »državnopravnem oziru italijanski zavodi, za katere bi se mi mogli uspešno potegovati le, če bi obstajale mednarodne obveze«. Člen 215. senžermenske pogodbe je menda dovolj jasen in svečana »mednarodna obveza«.

To je italijanska vlada dosedaj tudi vedno priznavala. Ona je opetovano poudarila, da je regulacija medsebojnih zadolžitven nasledstvenih držav stvar sporazuma med temi državami. Lani, povodom trgovinskih pogajanj v Beogradu, so naši delegati predlagali iz ravnanja plačil v lirah, tako da bi n. pr. zadržni zavodi iz Istre smeli zahtevati od zavodov v Jugoslaviji denar v relaciji 100 : 56. Pozneje v Rimu, se je laška vlada postavila na nasprotno stališče, češ izplačila od obeh strani naj se regulirajo v jugoslovanskih krah. To stališče je za nas ugodno, ako Italija po svoji obvezi svojim državljanom (zavodom) izmenja dajatve po kurzu 100 : 56. Jugoslovanskim poslancem v rimskem parlamentu je cela da opetovano odgovarjala, da je vlada zdelava predmet neznanja z Jugoslavijo. Povodom pripravljanih izjav v Rimu je bil dr. R. glavni ekspert. Pričignil je k posvetovanjem tudi g. Kamenarovića. Tik pred obiskom laškega kralja je naša delegacija konfirirala

ta tudi v zastopniški našli zadrž, katerim je pa izjavila, da je že prepoznalo. Zakaj je bilo prepoznano? Vedelo se je, za kateri znesek priloženo gre in ni ostalo niti to prikriti, koliko je rimski vlada sedaj pripravljena dati. Mogla se je doseči principijelna rešitev v korist združenj in drugim zavodom. Ugodni trenutek je zamujen.

Dr. R. pravi, da se je nudila za urelitev tega tako dalekosežnega vprašanja še druga priložnost: lanska trgovinska pogajanja z Italijo, ter očita dr. Rybarju, da takrat ni nič dosegel. Ta očitke je nelojalnost prvega reda, ker dr. R. dobro ve, da so takratna pogajanja radi padca laške vlade bila nenadoma prekinjena in da se niso obnovila.

Naše zunanje ministrstvo se je sedaj postavilo na stališče, da bo treba povodom trgovinskih pogajanj z Italijo znova pokreniti vprašanje zamenjave denarja za naše združenja. To stališče potrjuje v ostalem v polnem obsegu pravilnost našega mišljenja, da je regulacija združenjih terjatev predvsem predmet pogodbe in šele subsidiarno notranja zadeva Italije.

Zelimo ohraniti razpravo o tej mučni zadevi na stvarni višini. Konstatirati pa moramo, da nas gosp. dr. Rybar s svojimi odgovori v tem stremeljenju prav nič ne podpira — akoravno ve, da nekateri pojavi naravnost ženejo diskusijo že tudi na druga polja.

Palača delavske zavarovalnice.

Finančna podloga za ambulatorij in uradno poslopje okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Glavno vprašanje, okoli katerega se suče spor med ljubljansko delavsko zavarovalnico ter zagrebškim osrednjim uradom radi gradbe nove palače, leži v tem, jeli je dano v okviru dejanskih potreb in finančnih sil zavarovalništva Slovenije zadostno jamstvo, da se bo mogla stavba po prvotnem načrtu zgraditi, ali ne. O tej finančni podlagi smo dobili od strokovne strani naslednje zanimivo pojasnilo:

Število zavarovanih delavcev bo znašalo po novem zakonu najmanj 80.000. In to tudi v tem slučaju, ako bo režija in kontrola okrožnega urada ostala na današnji stopnji in da se prispevki ne bodo plačevali za vse zavarovanj podvržene delavce. Samo stalež pri okrajni bolniški blagajni zavarovanih (delanskih) delavcev je dne 1. julija znašal 64.086. In tu niso všteti ne rudarji in ne železničarji v Sloveniji, ki vendar hočejo dobrobiti socialnega zavarovanja tudi le v Sloveniji uživati. Po novem zakonu se krog zavarovancev znatno razširi in redimo, da organizacija uprave izpusti isti odstotek delavstva, je vendar številka 80.000 popolnoma gotova. Ako vzamemo za železničarje dnevni zavarovani zaslužek povprečno samo 120 K in za vse ostale delavce (tudi rudarje) pa samo 80 K in ako računamo zavarovalni prispevek za železničarska podjetja povprečno samo 3 odst. in za ostala podjetja povprečno samo 2 odst. ter ako znaša na gornjih premisah izračunana letna zavarovana meza samo 2 milijardi in 114 milijonov kron, bi znašali brutto nezdodno zavarovani (brez bolniških) prispevki letno 45 milijonov 540 tisoč kron ali od 1. julija 1922 do 31. decembra 1924 — 113 milijonov 850 tisoč K. Temu znesku je priložiti vse razpoložljive kapitalne nezdodnega zavarovanja (od teh kapitalov so odstete vse rente) iz let 1919 do 30. julija 1922. Ta znesek znaša 13 milijonov in 818 tisoč kron. Dalje ima južna železnica plačati osrednjemu uradu v Zagrebu za slovenski teritorij najmanj 10 milijonov kron na zaostankih. Tako bi te postojanke dne 1. decembra 1924 reprezentirale vsoto v minimalnem znesku 137 milijonov 668 tisoč kron.

Od te vsote pa je treba odšteti do konca leta 1925: a.) rentne zneske za vse nezdode (številka nezdod je za 90 odst. sigurna) od 1. julija 1922 — 31. decembra 1925, (rentne zneske za nezdode od 1. januarja 1919 — 30. junija 1922, katere bo treba plačati do konca leta 1925 smo odšteli že zgoraj), ki znašajo skupno 8 milijonov, 371 tisoč kron; b.) 15 odst. upravne stroške v znesku 27 milijonov, 340 tisoč kron.

Tako bi imela Slovenija koncem leta 1924 samo iz nislava nezdodnega zavarovanja razpoložljivih kapitalov 101 milijon 957 tisoč kron in bi imela poleg tega v tem času zasigurana vsa rentna odplačila, ki zapadejo do konca leta 1925.

Ta znesek okroglih 100 milijonov kron koncem leta 1924 reprezentira: rentni kapital, rezervni fond (ki pa v tem znesku obsega samo razdobje od 1. julija 1922 — 31. decembra 1924; rezervni fond, ki odpade na čas od 1. januarja 1919 — 30. junija 1922 v višini 2 milijona, 242 tisoč kron v gonjem znesku ni zapopadeno) in zavarovalno tehnični bilančni preostanek.

Če n. pr. za leto 1927 vzamemo nezdodno zavarovalni priinos samo 32 milijonov (to je priinos za 68.000 zavarovancev) in skupne odbitke za to leto 9 milijonov, 668 tisoč kron (t. j. upravne stroške, rezervni fond, rentne zneske za nezdode od leta 1919 do konca 1926 in to brez minimalnega 5 odst. odpadka, bi imeli n. pr. že v letu 1927 22 milijonov 972 razpoložljivih kapitalov (to je rentne kapitalje + rezervni fond + bilančni preostanek).

5 tisoč 22 milijoni, ki so pa skrajno minimalni, ker bazirajo na znatno nižjih premisah (številko delavcev, številko nezdod itd.) bi se moglo pričeti novo gospodarstvo v ljudski blagor rečemo Maribor, ali Celja, ali Jesenje itd. O stroških, rentabilnosti posloplja, o amortizaciji kapitala, o socialni in gospodarski važnosti zgradbe o potrebah Slovenije oz. vsake pokrajine, ki hoče modernu poljovati socialno zavarovanje, o tem prihodnjic.

Politične beležke

Informacije o političnem položaju. Nekateri naši listi v zadnjem času silno radi citirajo razne zlobne ali pa glupe izmišljotine beograjskega lista »Videlo«, o katerem se ve, da je v zelo tesnih stikih z beograjskim laškim poslaništvom in katerega mistifikacije s takozvanimi pismi princa Gjorgja so še v svezem spondu »Videlo« v zadnjem času neprestano napoveduje razkol v Demokratiški stranki in če gresta dva demokratska poslanca vsak po svoji strani ulice, prinese »Videlo«, da so demokrati prekinili celo medsebojno obvezanje. Najnovejša izvestja tega očitnega organa vedo povedati, da hoče minister Pribevič se pridružiti v demokratijskim »kroatofobi« radikalcem, Davitović pa — Hrvatom. Kombinacije »Videla« so skoraj nedosegljive v svoji fantastičnosti in le redko se posreči beograjski posestniki zagrebškega jutranjega blokaškega oficijozna »Epohe«, da jih prekosijo. Tako oni, ko je »Epohe« naznanila, da sta se predsednik parlamenta dr. Ribar in ministri Pribevič (notabene dolgoletna intimna politična in osebna prijatelja) grlo sporekila in da bo Ribar jutri (ali pojutrišnjem) odločil predsedništvo parlamenta. Včeraj smo čitali »dvorško« senzacijo, da je kralj naložil Pašiću celo vrsto pogojev, ako hoče še nadalje ostati na vladi. »Videlo« ima očitno svoje ime od tega, da — ališ travo rasti.

Horthy za našo okupacijo Madžarske. Budimpeštanski »Világ« objavlja poročilo, da je leta 1919. po padcu boljševizma na Madžarskem vodil Pazmandi, beograjski zastopnik nove Horthyjeve vlade, s Pašićem in pokoj. Vesničem pregovore, po katerih bi dobila nova madžarska vlada v slučaju demokratične politike in dobrih odnosov s sosednjimi državami znatne teritorialne uspehe. Toda Madžarska se ni držala sporazuma, pričela je voditi ekstremno reakcionarno politiko in tako seveda ni več mogla računati na pomoč kraljevine SHS. Horthy, takratni glavni poveljnik protirevolucionarne vojske, je po intervenciji novosadskega radikalnega poslanca Mita Kleina odstopal v Beograd in osebno zaprosil Stojana Protića, takratnega ministrskega predsednika, za pomoč v slučaju povratka boljševskega režima. Prošil je, naj naše čete zasedejo Pešto in okupirajo Madžarsko, da bi se Madžarska čim prej očistila od boljševikov. Stojan Protić pa je Horthyja kategorično odbil, nakar se je madžarska delegacija obrnila na romunsko vlado, ki je takoj ugodila in poslala svoje čete na Madžarsko.

Za »veliko Madžarsko«. V madžarskem parlamentu je podpredsednik vladne stranke Gömbös izjavil, da je vodilna misel njegove stranke: regeneracija Madžarske v znamenju zaščite madžarskega plemena. Madžarska sedaj ni zmožna odločno vplivati na evropsko politiko, tola ker se bo os bodelo evropske politike vrtela med Rimom in Berlinom, postavlja Gömböstez, da mora Madžarska v zunanji politiki samo čakati, v notranji pa koncentrirati vse sile, pod čemer razumeva v prvi vrsti zaščito madžarske rase. Nacionalna država lahko prosperira samo tedaj, ako je v njej samo eno plemo supremno; v madžarski državi je pa samo madžarska rasa pozvana, izvrševati supremacije nad ostalimi, posebno nad Židovstvom. Država Malantante so dobro oborožene in imperiialistično razpoložene, madžarska vlada pa ne mara ponuditi tebe nikomur, ki ne priznava krščanske in nacionalne madžarske države. — Bog zna, se bodo li Madžari kdaj spametovali?

Netočna trditve. Gospod dr. Rybar trdi v članku »K vprašanju primorskih združenj«, objavljenem v št. 171 »Slov. Naroda«, da je leta 1918. »na zahtevo gg. dr. Jerjave, dr. Kramerja in njihovih somišljenikov« zapustil Trst ter si uničil svojo eksistenco. To trditve moram, v kolikor se tiče mene, pa jač tudi dr. Jerjava zavrniti kot netočno. Gosp. dr. Rybar je odšel v Pariz na željo in zahtevo primorskih Slovencev, v smislu katere sem se kot član vlade založil skupno z gosp. dr. Korošcem, da je bil gospod doktor imenovan za člana naše mirovne delegacije. Ker je gosp. dr. Rybar želel tudi gotove materialne garancije, sva z drjem Korošcem, vsak za svojo stranko, prevzela nase še obvezo, da se bo vlada tudi po končani mirovni konferenci zanj pobrigala. To obvezo so demokrati lojalno izpolnjevali. Ne brez moje in dr. Jerjavove vsaj delne »zasluge« (g. doktor naj mi oprost ta izraz) je bil dr. Rybar v zadnjih treh letih stalno zaposlen v važnih zunanje-političnih državnih funkcijah, ki mu eksistence gotovo niso uničevale. — Dr. Albert Kramer.

Po svetu

Onila lajca v poljskem parlamentu. 26. t. m. je razpravljaj poljski esej (parlament) o nezaupnici, ki so jo predlagali konservativci proti državnemu šefu Pilsudskemu. Med debato je prišlo do izredno burnih prizorov, v katere se je vmešavala tudi galerija, ki je obmetavala poslance z gnilimi jajci. Seja se je morala prekiniti, da je predsednik pustil galerijo izprazniti. Sejm je nato z 205 proti 187 glasovom odklonil nezaupnico Pilsudskemu.

Draginja na Dunaju je tekem zadnjega tedna zopet silno narasla, tako da je nastopil sedaj skoraj popoln zastoj gospodarskega življenja. Ljudje ne morejo ničesar več kupovati, niti najnujnejših vsakdanjih potrebščin. Ves Dunaj stoji tako pod morečim vtisom gospodarske katastrofe.

Boljševiki in zasebna lastnina. Pariski listi poročajo, da je osrednji izvršilni odbor sovetov sprejel zakon, po katerem se privatnim osebam daje pravica zasebne lastnine. Ako je ta vest resnična, potem so boljševiki opustili eno glavnih točk svojega programa.

Boljševiki so odpravili krst. Iz Moskve poročajo, da je vrhovni cerkveni svet, ki opravlja sedaj patrijarhove posle, odpravil krst novorojenčkov. Kdor se želi krstiti mora biti najmanj 18 let star.

Prosveta

Dar češkoslovaške vlade ljubljanski univerzi. Ministrstvo šolstva in prosvete češkoslovaške republike je poklonilo ljubljanski univerzi za njeno knjižnico nad 400 knjig visoke znanstvene vrednosti, kar je izrednega pomena za intelektualne stike med bratskim češkim in našim narodom. Za te medsebojne zveze dela v svo vsem ljubljanski generalni konzul češkoslovaške republike, g. dr. Otokar Beneš, ki mu gre v prvi vrsti zahvala za velikočasne darove ministrstva šolstva in prosvete.

Spitasko gledališče je priredilo v prošli sezoni 46 dramskih del in 8 koncertov in to v 167 predstavah, od katerih je bilo 27 popoldanskih in 140 večernih. Od jugoslovanskih avtorjev so dali 16 del, od ruskih 5 del, od francoskih 6, od angleških 5, od poljskih 1, od nemških 3, od norveških 2 deli, od italijanskih 2 in od madžarskih 1 delo.

Oslejško gledališče je dalo preteklo sezono 301 predstav, poleg tega so igrali oslejški igralci 26krat v Sarajevu in dvakrat v Djakovem. Od teh predstav je bilo 109 dramskih, 43 dramskih z glasbo, 94 opernih, 75 operetnih, 3 baletne in 6 baletnih iger.

Spominška plošča Petru Hektoroviću. Letos poteče 350 let, odkar je umrl hrvatski pesnik graščak Peter Hektorovič, sodobnik in prijatelj Nikole Najševiča, Mavra Vetranića in drugih Dubrovničanov. Njegovo literarno veličino označujejo neke karakteristične črte, ki ga ločujejo od ostalih dubrovniško-dalmatičnih pesnikov. Četudi po krvi vlastelin, naglašava v svojih delih svoje demokratske nazore. V rodnem mu Starem gradu na otoku Hvaru odkrijejo mu njegovi častilci dne 20. avgusta letos spominško ploščo na njegovem rojstnem domu.

Arheološka ekspedizija. Kakor poročajo iz Beograda, je skupina beograjskih dijakov pod vodstvom dveh profesorjev napravila pred kratkim ekspedizijo v Pančevo in Vršac. Izkopali so večje število novceev iz rimske dobe ter nekoliko krasnih vrhov iz dobe kralja Atile. Izkopani predmeti imajo veliko zgodovinsko vrednost.

Poljska kulturna slava. Prihodnje leto poteče 150 let, odkar je bila na Poljskem ustanovljena »Komisija Narodne vzgoje« (Komisija Edukacji Narodowej). Ze pred več časom se je za proslavo tega kulturnega dogodka sestavil odbor, ki mu je predsedoval ministrski predsednik Ponikowski. Sedišč odbor je v Varšavi, a pododbori se snujejo po drugih mestih, kakor v Lvovu, v Vilnu itd. Ob enem s 150letnico komisije se slavi 150 letnica smrti pedagoga Stanislava Korarskega (1700 — 1773).

Arhitektura in kiparstvo Dalmacije od IX. do XV. stoletja je naslov knjigi, katero izda te dni beograjski vseučilišni profesor Milivoj Vasić v Beogradu.

Sokolstvo

Odbor Sokola I. v Ljubljani nam sporoča: V Sokolskem Vestniku je bila objavljena izjava starešinstva JSS glede disciplinarnih zadev br. Staneta Vidmarja. K tej izjavi je dodal tukajšnji list »Jugoslavija« povsem netočen komentar. Odbor Sokola I. je vsled tega sklenil, da izroči vse zadeve široki javnosti ter da objavi disciplinarno razsodbo društva v polnem obsegu. Z ozirom na sokolske praznike bo odbor ta svoj sklep izvršil takoj po končanem vsesokolskem zletu.

Sokolsko društvo Moste pri Ljubljani priredi v nedeljo dne 30. julija javni nastop, spojen s veliko godno veselico, v idiličnem gozdu g. Codellija. Na mnogobrojen obisk vabi odbor. — Zdravo!

Bratska sokolska društva prosimo, da si pravočasno naroče vse potrebščine za zlet: telovadna hlače in majice, krila in bluze za članice ter čepice za brate, ki korakajo v povorki v telovadni obleki. Naročila pošljite najkasneje do dne 6. avgusta na trdko P. Capuder, dobavitelj JSS. Ljubljana. Vidovdanska cesta.

Sporti

Kolesarski podsavez v Ljubljani priredi 6. avgusta kolesarsko dirko na progi Ljubljana - Vrnsko - Gomilsko - Braslovce - Letuš - Rečica na Paki - Soštanj ca 80 km štart ob 8. uri zjutraj s ciljem v Soštanju km 7. Prijave sprejema Kolesarski podsavez v roke g. Lojze Pečnika, Jadranska banka, Ljubljana, do 4. avgusta. Prijavnina 2 Din.

Zagrebški Hašk v Novem Sadu. V petek popoldne je dospelo nogometno moštvo Haška v Novi Sad, kjer bo igralo dve nogometni tekmi, in sicer z Omladinskim S. K. Vojvodina in z N. T. K. Ze pri prihodu zagrebških sportnikov je Novi Sad pokazal, da zna ceniti pomen sporta. Vse mesto je izvesilo zastave v čast zagrebškim sportnikom. Pri sprejemu se je zbrala velika množica naroda na kolodvoru ter navdušeno vzvikala gostom. Prvi je goste pozdravil predsednik N. T. K. Bjelić, kateremu se je zahvalil za sprejem g. Stanković. Ni truba omeniti, da so bili pri sprejemu zastopniki mesta, vojske in raznih korporacij in udruženj. In Ljubljana? Včeraj je bilo na Kongresnem trgu gotovo 3000 ljudi. Dances se vrši na Ljubljanski plavalna tekina. Gotovo ne bo nihče odrekel temu sportu velikega pomena za razvoj naše mladine. Ze iz čisto narodnih momentov bi morala biti dolžnost vseh nas, da podpiramo take prireditve, ki mnogo doprinašajo k duševni in telesni vzgoji naše mladine. Po dosedanjih skušnjah lahko trdimo, da bodo na današnji velevažni plavalni tekmi plavalci, nekaj njihovih ožjih prijateljev in nekaj novinarjev. Prepričani smo, da bodo prišli na svoj račun, ker bodo videli v plemeniti borbi ono mladino, na katero stavljemo domovina svoje največje upe. Mi Slovenci bomo znali ceniti sport šele takrat, ko bodo vsi drugi nas prekašali toliko, da bomo ostali zopet zadnji.

Prvenstvo Broda. V nedeljo se je igrala zadnja prvenstvena tekma v Brodu med kluboma Marsonja in Makabi. Tekma je končala s 4 : 2 za Marsonijo, ki ima v prvenstveni tabeli Broda enako število točk kot Gradjanski iz Broda. Ker pa ima Gradjanski večje število golov zase, postane on prvak Broda.

Nogometna prvenstva v Evropi leta 1921-1922. Naslov prvaka za leto 1921-1922 so dobili: Liverpool (angleška profesionalna liga), Celtic (škotska profesionalna liga), F. C. Barcelona (Španija), P. C. Oporto (Portugalska), Servette, Zeneva (Švica), Hašk (Jugoslavija), Pro Vercelli (Italija), MTK. (Madžarska), Wiener Sportklub (Avstrija), Beerschott (Belgija), Ahead (Holandija), Boldklubben - Kodani (Danska), Red Star (Francija), Sparta (Češkoslovaška).

Objave

Na šentjakovski sejem danes v nedeljo 30. julija na vojaškem strelišču na Dolenjski cesti 15 — v vseh prostorih — opozarjamo narodno občinstvo, da se ga udeleži v čim največjem številu. Originalnosti ne bo manjkalo, med temi je tudi ukročen mlad medved, ki se udeleži tudi spreveda po mestu. Veselica se vrši ob vsakem vremenu, ker je prostora pod streho za več sto ljudi. Vstopnina 3 Din.

Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani: Prva pevska vaja celokupnega pevskega zbora Glasbene Matice za koncertni nastop v Rogški Slatni se vrši v torek dne 1. avgusta t. l. v dvorani pevskega zbora ob 8. uri zvečer, nadaljnji dve vaji pa 3. in 4. avgusta. Nastop obvezen. Odbor.

Pevci pozor! Prihodnja skupna vaja vseh ljubljanskih pevskih zborov, ki so priglasili svoje sodelovanje v skupnih nastopih ob priliki 1. jugoslov. vsesokolskega zleta se vrši v pondeljek zvečer v pevski dvorani Glasbene Matice, vhod iz Vegove ulice in sicer za 1. in II. base točno ob pol 8. uri zvečer, za 1. in II. tenorje točno ob četrti na devet zvečer. Arhivari naj prineso seboj partiture ozir. glasove zborov »Cuj nas zemlja«, »Molitev« in »Bože pravde«. Ne zamudite! Koncertni odsek za 1. jug. vsesokolski zlet.

Udruženje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov — Sekcija Ljubljana sklicuje sestanek na sredo, dne 2. avgusta 1922, ob 20. uri v posebnih sobi »Hotela Tratinke«. Vsled važnosti razgovora o »organizaciji avtonomne direkcije za saobračajo«, izdelavi načrta občne državne saobračajne mreže se pričakuje polnoštevilno udeležbo. — Odbor.

Mestni posredovalni urad v Ljubljani za spravne obravnave bo zaradi preureditve novih uradnih prostorov v času od 2. do 16. avgusta sprejemal tožbe le dne 8. avgusta dopoldne v mestni posredovalnici.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo, opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo dne 2. avgusta, ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma.

Vojna glasbena šola v Vrhu sprejme za prihodnje šolsko leto večje število pripravnikov (elevov). Dečki v starosti od 14. do 17. leta, ki so se učili že kak instrument in imajo talent za godbo, naj se javijo za sprejem v to šolo. Poduk v glasbi kakor tudi vsa oskrba pripravnikov, prehrana, obleka in stanovanje, so na erarične stroške brezplačno. Pojasnila daje kapelnik dr. Josip Cerin v Ljubljani, Poljanska cesta 40.

Evropa v močvirju

Pripombe in pojasnila k splošnemu položaju

Haška konferenca, zakonsko dete neuspelih genovskih posvetovanj, se je proti prvotnim optimističnim pričakovanjem razbila brez usmiljenja. Z negarantno gesto ji je zadal smrtni suneč vodja ruske delegacije Litvinov, ki je pred zastopniki cele antiboljševske Evrope izjavil, da so-vjetska vlada v Moskvi ni pripravljena priznati in poravnati inozemskih terjatev v Rusiji izza predvojne dobe. S tem so se pota mednarodnih diplomatov od Rusije ločila — na škodo Rusije, pa tudi ostale Evrope.

Rusija pred vojno

Ako hočemo boljše doumeti pomen in dalekosežnost prizadevanj za vzpostavitev odnošajev med Rusijo in Evropo, nam je seči nekoliko globlje nazaj v predvojne razmere.

Rusija je bila tedaj ogromna enotna agrarna država. Njeni pridelki so bili toliko, da je z njimi zalagala velika mednarodna tržišča. Kmetijstvo je bilo sicer na primitivni stopnji in neracionalno, toda zemlja je brez posebnega truda rodila bogato in nudila za izvoz vsega v neizmernih količinah. Ruska eksportna trgovina se je bujno razvijala.

Na podlagi svojih notranjih bogastev je ruska država v finančnih stiskah dobivala znatna posojila in kredite v inozemstvu, zlasti na evropskem zapadu. Kreditne operacije med caristično Rusijo in zapadnimi velesilami so bile normalne, priznavali in izpolnjevali sta jih obe prizadeti stranki: dolžnik in upnik. Zasebno trgovanje v Rusiji je cvetelo, udeleževati se ga je smel vsakdo, ki je imel dovolj praktičnega izkustva in podlage v trgovini. Na ta način niso v Rusiji investirale ogromnih kapitalov le tuje države, temveč tudi njihovi državljani. Tedanji položaj je zadovoljeval vse; Rusijo in njene odjemalce v trgovini. Cesar je Rusija imela v izobilju preko lastne potrebe, je oddajala drugim državam, drugim narodom, njeno gospodarsko stanje je bilo vsestransko ugodno in zadovoljivo.

Evropa v prepiru

Poleti 1914. se je nenadoma ukresala iskra v napetem ozračju političnega in gospodarskega evropskega kontinenta. Avstro-ogrška, ki je od aneksije Bosne in Hercegovine prežala na trenutke oslabiljenja Srbije in je v podporo svojih diplomatskih splet držala na vrvi Albanijo, je po sarajevskem atentatu stopila iz rezerve in vrgla beograjski vladi rokavico. Pašić je rokavico pobral sicer obzirno, toda odklonilno. Kako se je konflikt razpil pozneje, je znano: homatije med Berlinom in Petrogradom so rodile dve vojni napovedi, in ker je bila Francija z Rusijo v vsestranskem živem kontaktu, je neposredno sledilo vojno stanje tudi med Francijo in Nemčijo. Angliji so nekaj dni počakali in se nato postavili proti Nemcem. Konfliktacija je bila popolna. Ogenj se je širil na vse strani in segel tako daleč, da je ogrožal celo drobne hišice poiznih malih nevtralec.

Grupacija sil — Odpad Rusije

Avstro-ogrška in Nemčija sta imeli v začetku neskončno veliko vojno srečo. Borba z militaristično dobro pripravljeno centralno Evropo ni bila lahka in igra-časta. Antanta ji je odolevala materialno težje nego moralno. Ko je merjenje medsebojnih sil doseglo prve opasne stopnje, se je začela igra za zavezničke. Italija je celo leto dni stala zadaj in se s težavo upirala politični liniji svojega tedanjega zunanjega ministra Di San Giuliana. Njegova smrt pa ni pomenila za Italijo nič drugega, nego potrditve spoznanja, da je treba ostaviti trozvezo in stopiti na stran onih, ki imajo lahko upanje na končni uspeh.

Toda kakor diplomacija antante so se tudi zastopniki centralnih sil vrgli na delo pri nevtralcih. Dosegli so priključitev Bel-

garije in Turške, preko katere je Nemčija hotela vseči pot na vzhod.

Antanti se je med tem pridružila še Romunija. Koncentracija sil proti Srednji Evropi, je bila torej izvedena, nade na skorajšnjo definitivno odločitev v položaju, so bile najlepše. Toda nenadoma so se stvari obrnile. Nemčiji, ki je bila povsod interesirana zanesiti spor med člane antante, se je naposled posrečilo pripomoči do ruske revolucije, ki je pomedla najprej s carizmom, potem pa še z demokracijo. Ko so po polomu Kerjenskega zasedli mesta v državni upravi boljševiki, se je med Rusijo in Evropo odprl prepad. Novi gospodarji Rusije so v Brest Litovskem začeli sklepiti separaten mir z Nemci, ki so jim pripomogli kvišku.

Za antanto je z Brest Litovskim nastopilo spoznanje, da je Rusije kot razbremenilnega vojaškega faktorja proti Nemcem na severu konec. Z uvedbo boljševskega režima v Rusiji, pa je v Rusiji in Evropi nastopila ona gospodarska kriza, ki traja še danes in postaja silno opasna življenjskim interesom vsega našega kontinenta.

Oslabljen, a zmagovita antanta — Rusija novega režima

Z notranjim prevratom v Rusiji so se situacija za antanto spremenila. Njena moč se je skrhalo za veselo prvega reda, v kateri je nastopila desorganizacija, desorientacija in slednjič razpadanje.

Vendar tedaj v stabilizacijo in trajnost boljševskega režima ni verjel nihče. Antanta se je na svojih frontah pridno borila dalje in končno s pomočjo Amerike izvojevala zmago nad Nemčijo in njenimi zavezniki. Meseca oktobra 1918. so se po vrsti strle: Bolgarija, Avstro-ogrška, Nemčija in Turška. Antanta je za trenutek moralno in materialno uničila sovražnike miru in sprave.

Po premirju s premaganci so začele konference za vzpostavitev starih odnošajev in za gospodarsko obnovo po vojni furiji tako neskončno težko in v osrčje globoko prizadete Evrope.

Mir v Saint Germainu je priznal zakonite dediče podonavske monarhije; mir v Versaillesu je prekinil staro stanje z Nemčijo, neučilsko pogodba je urenila zadeve z Bolgarijo, sevreška pa s Turško. Evropa se je za silo spravila v tir, edino Rusija ji je ostala daleč.

Sovjetska Rusija — Delo za kontakt

Medtem, ko so pristaši starega reda kovali in podpisovali mirovne pogodbe, je nova Rusija z Moskovo in Petrogradom postajala čimdalje nevarnejše izhodišče propagande za komunistične ideje. Te so se takoj razširile na vzhod, dočim so na zapadu Evrope naleteli na hud odpor vladajočih krogov. Bili so tedaj časi, ko se je zdelo, da se bodo pod ostrim pritiskom revolucionarnega idejnega toka iz Rusije udrla tla vsega sveta. Toda obča psihoza se je unesla. Sovjetski režim v Rusiji je obstal kljub poizkusom, da se pozicija Moskve omaje.

Vendar se je kmalu pokazalo, da Rusije samo boljševiška vlada ne bo rešila. Do dna preorano in preustrojeno gospodarstvo Rusije je kričalo po tuji pomoči. To so uvideli tudi sovjetski državniki, ki so v nasprotju s svojim prejšnjim postopanjem prišli do prepričanja, da je sodelovanje Rusije z ostalo Evropo in sploh celim svetom neizbežno in čimprej potrebno, ako naj se prepreči popolna katastrofa Rusije in Evrope.

Prvi stiki — Genova in Haag

Predno je prišlo do prvega uradnega stika med Rusijo in Evropo, se je začelo zblizanje med Rusijo in posameznimi evropskimi državami. Angliji so z Rusijo prvi podpisali trgovinsko pogodbo, njim

so pozneje sledili Italijani in Nemci. Po skupnem sondiranju terena se je antanta končno odločila pozvati Rusijo na oficalno konferenco v Genovo, kjer naj bi se izkazalo, če je sporazum z Rusijo mogoč ali nemogoč.

Genova je bila eksperiment, katerega je realno ocenil samo Lloyd George. Kljub temu je dopustil, da se eksperiment ponovi v Haagu, sam pa na Nizozemsko ni od-potoval, dobro vedoč, kakšni so izgledi posvetovanj v mirovni palači.

Nastop ruske delegacije pod Litvinovim v Haagu je, dasi obžalovanja vreden, bistveno jasno razumljiv in psihološko do-cela utemeljen. Rusi se zavedajo, da je obstoj njihovega režima v Moskvi vezan na strogo politično konsekvenco načel, ki so jih proglasili za svoje in svete. Po drugi strani pa je stvar zopet taka: Rusija je gospodarsko na tleh in potrebuje inozemskih kreditov, da si zopet pomore na noge. Kredite ji more dovoliti in dati edino stara Evropa, ki pa se noče izpostavi-ti za Rusijo vse dotle, dokler se ne do-seže predhodni sporazum in poravnava glede tujega denarja, investiranega v Ru-sijo pred svetovno vojno.

Dve možnosti — Bistvo rusko-evropskega vprašanja

Dve poti sta sedaj Rusiji dostopni: pot ozdravljenja njenega upropačenega gos-podarstva in pot katastrofalnega poloma.

Dozdevno je moskovska vlada spoznala, kakšne posledice bi lahko izzvala druga alternativa, zato skuša ubrati prvo pot. Ali da to doseže, ji morajo pomagati meščanske vlade evropskih držav. Količija z marksističnimi principi pa je v tem pri-meru neizogibna.

Kaj je Rusija prav za prav hotela v Genovi in Haagu, je težko povedati. Mor-da je najbolj verjetna kombinacija, da sta bili Genova in Haag poizkusni točki, ali in kje se da stara Evropa prodreti.

Politika sedanje Rusije napram Evropi je politika dveh udarcev na en mah. Mo-

skva m se rada za vsako ceno obdržala na dosedanjem torišču, toda za to potre-buje sredstev, ki jih sama nima. Njen po-ložaj zavisí torej v glavnem od spretno-taktike, kakršno smo imeli priliko videti v Genovi in Haagu.

Kdo je slednjič kriv, da ne pride med Evropo in Rusijo do sporazuma? Izrecne krivice je težko ugotoviti. Krivci so ne-dvomno v obeh taborih, v Rusiji ter na evropskem zapadu. Rusija in evropski za-pad sta oba v svojih pogojih trda in ne-popustljiva, ker predstavljata vsak zase načela, ki so z njihovim obstojem neraz-družljiva. Rešitev rusko-evropskega vprašanja pa zavisí le od končne absolutne zmage ruskega ali protiruskega stališča. V tem tiči jedro vsega problema.

Dva sveta. Nujnost spo-razuma

Rusija in Evropa — dva sveta, dva tipa državnega ustroja in reda. Tu movi, tam stari svet. Med obema se vrli borba, od-prta in zakulisna, kakor pač nanese pri-lika in zahteva življenje.

Stara Evropa je politično v razvalinah, gospodarsko za silo še v ravnotežju. Z Rusijo je ohratno. Rusija ima danes težek položaj, in zmaguje bolj idejno nego gmočno. Zato je njena borba težka, zve-zana z žrtvami milijonov človeških življenj, ki od dne do dne v gostejših re-deh padajo pod koso lakote in raznih epi-demičnih bolezni. Ali tudi ta epoha ne more trajati dolgo, kaj šele večno.

V idejnem oziru je vsako življenje kom-promis. Brez tega ni življenja, brez tega tudi ne bo nove gospodarske Rusije, nove politične Evrope. Rusija in Evropa morata svoje ekstremne izrazke okrniti, se za-okrožiti in potem zblizati. Ko nas pripelje razvoj tako daleč, ne bomo imeli več konferenc v Genovi in Haagu, marveč deljansko obnovo. Upajmo, da ta nam vsem nujno potrebni čas ni več daleč. S.K.

Vsesokolski zlet

Naraščaju češko-slovaškega sokolstva

Po kratkih dnevih, ki ste jih preži-velji med nami, vas je odvedla pot v domače kraje, ki jim stoluje stolopar, zlati mati Praga — roditeljica in ža-rišče najdragocenejši dedščine Tyrševe in Fügnerjeve — Sokolstva!

Naj hite za vami, mladi borci slave in sijaja češko-slovaškega imena, naši sčrni pozdravi, ki jim pridružujemo svojo iskreno zahvalo za vaš bratski obisk, za vaše vzorno izvršeno sokol-sko delo in za vaše stvarno in miselno dragoceno darilo, poklonjeno našemu naraščaju v spomin na prisego zvestobe in pobratinstva med našim jugom in severom!

To vidno znamenje našega bratstva, ki se je s tako veličastno in ginljivo silo izpričalo na našem naraščajskem dnevu, hočemo vedno zvesto čuvati in neokrunjeno ohraniti! Naš naraščaj in naša deca se boče vsledar z zglednim življenjem in s poštenim sokolskim de-lom vredno kazati vaše ljubezni, ki ste z njo razpalili naše navdušenje v viso-ke plamene, ki ste tisoče srce naše so-kolske mladine priklenili vekomaj nase!

Naj ostanejo bratske vezi, sklenjene med mladimi srci obeh naraščajev, trajno poročstvo, da bo naša sveta skupna sokolska stvar mogočno na-predovala v krepkem razmahu, zbirajoč pod sokolskimi prapori vse sinove in hčere vašega in našega naroda, ki išče-jo vzpodbude in utehe svojemu delu v skupni sreči obeh narodov, ki se ho-čejo popolnoma, vedno in povsod dati na razpolago našim skupnim smotom, merečim na izpolnitev vsega našega uravstvenega in telesnega bogastva!

Z delom, ki ga prevzamete od nas, morate na temelju družabne pravič-nosti in enakosti neprestano stati na straži za ohranitev naše svobode, ozar-jene in poveljane od topline sokolske-ga bratstva! Zato morate brez prestan-ka uriti in krepiti vse svoje pravstvene in telesne moči, da nihče od vas ne

omahne v borbi življenja, nego da vsak in vsaka od dna izpolni svoje dolžnosti, da vsak in vsaka dozorí v celega So-kola in v celo Sokolico, ki bo svoje-mu narodu vodnik in zaščitnik v tekmi z vsemi kulturnimi narodi vsega sveta!

S ponosom in ljubeznijo gledamo in mislimo na vas, ki ste ravno tako na-ši, kakor je vaš naš naraščaj, kakor je vaša naša deca: slovanski jug in sever spaja v eno veliko družino sokolska misel, ki ji prostrani dom krasi, pre-navlja in pozivlja sokolska mladina!

V imenu našega naraščaja in naše dece sprejmite naše bratske pozdrave in jih sporočite tudi vsem onim bratom in sestram, ki niso mogli priti k nam! Tudi zanje pride dan veselega snidenja in bratskega objema!

Zdravo!

V Ljubljani, dne 26. julija 1922.
Starešinstvo Jugosl. Sokolskega Saveza

Pripombe k naraščajskemu dnevu

Bil je veličasten pogled na vrste so-kolskega naraščaja. Tudi raje so se iz-vajale s preciznostjo, ki je kazala, da se je mladina zavedala, da mora v tem trenutku doseči kar najlepši uspeh. Vodja čeških gostov br. Stepanek, je gledal z velikim zanimanjem in zado-voljstvom na gibajoče se vrste naše mladine in je rekel: «Krasno telova-dijo — škoda, da je tako malo občin-stva.» Brat Stepanek je sodil Ljublja-no po Pragi. Ljubljana še ni Praga. Praga smatra sokolstvo za svoj naj-večji narodni zaklad. Ako torej nasto-pi sokolstvo, gre vsa Praga z njim — razume se, da ne samo po ulicah, am-pak spremlja ga tudi na telovadišče, da vidi tam pred seboj tisočere urejene vrste in da s tem dokaže, kako visoko ceni sokolsko delo. Sokolstvo ima si-cer na praporu geslo: «ne dobiček — ne slava» — a zato mu narod tem bolj izraža svoje priznanje, ko vidi uspehe nesebičnega dela in narodne požrtvo-

valnosti. Tem večjo pozornost očrta-Praga ravno na mladino, saj se zave-da, da je to naša bodočnost. Zato ni čuda, da so bili ravno dnevi naraščaja v Pragi veličastni in je občinstvo do zadnjega kotička napolnilo tribuna, da izkaže mladini svojo ljubezen in pri-znanje za njeno mlado navdušenje. Praga je smatrala za svojo dolžnost, da spremlja svoj naraščaj na telova-dišče, da prisostvuje vajam mladine in tako izkaže svoje priznanje.

Ljubljana se ni v polni meri zave-dala te dolžnosti. Vsa čast onim tiso-čem, ki so prišli, da so videli impo-zantni nastop našega naraščaja. Goto-vo jim ne bo nikoli žal. Bilo pa jih je mnogo, ki niso prišli: videli si ljudi, ki so odhajali na planine, drugi so šli na izlete, tretji so se šli kopat, mnogi so šli na sprehod — in tako je Ljubljana pokazala — da ni Praga. Res je, da Ljubljana sama ne more napolniti ogromnih prostorov na telovadišču — vendar stoji, da je sokolstvo skušnjo prvega dne sijajno prestalo — Ljublja-na pa ne. Opazka brata Stepanka nas je zaboletela in tiho smo ponovili za njim: škoda.

Vemo, da so tu še drugi vzroki: ko-nec meseca, draginja in — visoke cene. Pokazalo se je, da je v tem oziru kal-kulacija napačna. Previsoke cene od-bivajo, ogromno telovadišče pa je po-stavljeno zato, da najširši krogi naroda prisostvujejo preizkušnji sokolskega dela.

Sokolstvo se je hotelo izogniti kri-čavim veselicam, zato je priredilo na zabavnem prostoru pod Tivoli koncert s telovadno akademijo. Koncert je bil v soboto slabo obiskan, ker občinstvo ni pridrive prav razumelo. V nedeljo je bilo mnogo bolje. Prostor pod Tivoli je sedaj zelo obširen in se množica v njem takorekoč izgubi. Je pa narav-nost lep zvečer v tisočih lučih. Ako bi se bilo poskrbelo za pravi program in aranžma, bi bil poset gotovo mnogo večji. Oni, ki so bili tam, so bili zelo zadovoljni. Poskrbljeno je bilo za vse — seveda v takih razmerah šele masa ustvarja razpoloženje.

V Ljubljani imamo še vedno Latter-manov drevored. Lattermann za ta drevored nima drugega zasluge, kakor da je bil guverner v Ljubljani, ko se je drevored zasadil. S prevratom bi bilo lahko izginilo tudi njegovo ime, ki lahko ostane zapisano v arhivu, ni pa treba, da se sveti na čelu drevoreda. Sme torej za to, da se ime tega dre-voreda izpremeni in smo za to, da se imenuje Sokolski drevored. Ako kdo ve kaj boljšega, naj svetuje. Mislimo, da bi mestna občina to ime lahko spre-jela za spomin na sokolske dni 1. 1922. Bilo bi prav, ko bi do zleta izginilo tisto tuje nemško ime.

Sprevod po Ljubljani je bil krasen. Tu je tudi Ljubljana pokazala, da po-zdravlja sokoliče iz polnega srca. Saj so šli po njenih ulicah nositelji naj-čistejše narodne misli, brez ozira na vsako strankarstvo, kot znanilci skup-ne rešilne ideje. Ko so se zjutraj ob 5. uri vsipale mlade čete deloma ob zvokih fanfar, deloma ob sokolskih pesnih po ljubljanskih ulicah proti veličastju, se je zdelo, da se zaspala Ljubljana probuja ob njihovih klikih in solnce je posijalo v svojem najlepšem sijaju.

Nekateri so si glede spreveda želeli več točnosti. Čakanje ne upliva ugod-no na razpoloženje množice. Vkljub ta-mu je Ljubljana vstrajala na ulicah. Vodstvo je mislilo, da so tekme glav-na stvar. Gotovo. Vendar bi bilo treba skrbeti, da se vrši vse pravočasno, oz. je treba o tem obvestiti občinstvo. Pro-gram dneva je bil res tako velik, da je bilo komaj časa za prehrano in počitek. Sokoliči so vzdržali in to je dokaz krepke discipline. Občudovali smo pri tem posebno posamezne vaditelje in vaditeljice, ki so ta dan dokazali svo-vojo ljubezen in skrb do gojencev in gojenk, ki so se jih oklepali z za-upanjem in so skušali z redom in po-

Vnuk kraljeviča Marka

(Spisal Dimitrije Gvozdanović.
Drama v dveh delih. Komisionalna za-ložba Hrvatskega štamparstva, d.d. v Zagrebu. 320 str. Cena 40 Din, s pošto 2 Din več.)

Zlata jugoslovenska knjiga! Torej se je končno vendarle našel pesnik, ki je vsaj poskusil, in orjaških slikah izraziti veliko dobo trpljenja in herojstva, obupa, hrepenenja, žrtve, trumfa, sramote in osvete Jugoslovenov od novembra 1914. l. doslej. Smel je bil ta poskus, sila težak, ker pre-bližu stojimo še doživljajem, ki so nam prinesli najstrašnejša ponižanja, najhujše boli in najsičajnejšo znago. Pa tudi ne-verjetna izdajstva! Toda poskus ni nikdar prezgoden. Le sodobniki lahko izrazimo polno istino, ker smo jo gledali, slušali, prestali in prečutili. Če nicesar drugega, vsaj zanesljiv, nepotvorjen, niti polepšan, niti poslabšan material lahko nudimo za-namcem, morda večjim početom in objek-tivnejšim historikom.

Saj je bil strahoten in sramoten tisti molk naših pesnikov in pisateljev pred dobrimi stoletji. Kaj so občutili slovenski najboljši duhovi, ko je vzšla na evrop-skem nebesu Svoboda in je Napoleon pri-nesel Slovincem odrešenje izpod tisoč-letnega germanskega jarma? Kako je plu-lo po dušah in srcih slovenskih prvih kul-turnih in umetniških delavcev, ko je slo-venščina postala enakopravna evropskim jezikom, ko je slovenščina dobila svojo pravico po vseh javnih uradih, ko so slo-venski učitelji in profesorji smeli sloven-sko mladino učiti končno v slovenski ma-terinščini, ko se je odvarjala v Ljubljani prva slovenska visoka šola, ko je Napo-leon proglasil srbov ujedinenje Slovincov, Hrvatov in Srbov ter je ustanovil kralje-stvo Ilirije? — Molk, molk, molk! Edino Vodnikova «Ilirija oživljena» govori jas-no, toda šele l. 1810.; a kako je mislil in čutil od l. 1790. dalje, kako so mislili nje-govi tovariši in prijatelji l. 1797., kako po padcu Napoleonovem? Nikjer ne knjižice, ne člančka, niti ne pismo! Povsod straho-petnost in toploglavost, omejeno duševno obzorje ter lakajsko avstrijsanstvo. Sami si moramo misliti, kakšno naj bi bilo čustvovanje in naziranje takratnih naših

najrazboritejših inteligentov, dokazov za utemeljenost naših kombinacij pa nimamo nikakih. Kako robsko omejeno in neza-vedno je bilo naše ljudstvo, izdajajo na-rodne pesni iz tiste dobe, jokave verske klitice, polne psovok in mržnje proti osvoboditeljem.

Zato je delo Dim. Gvozdanovića dobro-došla umetnina leta 1922. Res je: Veliki dnevi trpljenja in herojstva se pozabljajo prehitro. Tudi junaki, ki so sodelovali na slavi pravkar minole dobe, polagoma sami pozabljajo na viške svojega življenja — na dneve, ko so bili najpožrtvovalnejši, najnesebičnejši in najljubši. Oni dnevi so bili skrajnejši vrhunec junštva v življe-nju Jugoslovenov, zato je potrebno, da se jim postavljajo spomeniki v kipih in sil-kah, v knjigah, — v dušah in srcih mladih generacij. In tak spomenik je ta prekras-na knjiga. Sam pisatelj pravi:

«Vem, da prvi del moje knjige gine in osvoboji, kakor osvaja vselej istina. Z raz-burkanim srcem in drhtečo roko je skušal pisatelj očrtati, kar je čul in kar ga je pretreslo do dna srca. Ni pisal se s črni-lom, verujte! Zdelo se mi je često, da je tudi sam pokrit z ranami, da tudi sam troi od strašnega ponižanja. od silnega

ogorčenja, v katerem so takrat drhtela srca najboljših našega naroda. In zato se nadeja, da se pretrese duša tudi čitate-ljem, da se zaliskri včasih solza v očesu čitateljevem, ona ista solza globoke gine-nosti, ki je često pisatelju zameglila vid, ko je opisoval veličino srbskih mater, ple-menitost mladeničev in starcev, umirajo-čih za zemljo, ki jih je rodila.» — In pri-trjujemo njegovim besedam:

«Zdaj je doba duhovitega skepticizma in kritizma, posmehovanja in roganja. Ali verujte, vse to je samo neka prazna gimnastika misli, virtuoznost možganov, ki ostavlja srce prazno, a nikakor ne ustvarja in ne poglablja značajev. Drz-nite se, imeti dušo in srce ter se ne sra-movati za svoja čustva! Naj se le rogajo prazne glave in plitke duše, ki so zaradi mode blazirane in zaradi duševne siroma-šine hiperkritične!»

Zato je ta knjiga pogumno delo. Pred vsem pa koristno nacionalno delo, po-trebno kakor gladnemu kruh, kakor slep-cu palica. Pošteno delo poštenega srca, planitečega, a ne zaslepljenega rodoljublja, kritičnega motrila naših razmer od leta 1914. doslej, globokega poznavalca srb-ske, hrvatske in slovenske psihe ter pred

vsem izvrstnega stilista, temeljitega po-znavalca vseh treh judoslovenskih uarečít in resničnega pesnika. Zlasti prvi del je zgrajen mojstrski ter je prava umetnina. Drugi del ima mnogo propagandne ten-dence ter satire, fanatično trpke ironije in simboliški izražene osvoboditve. Kori-stilo bi mu krajšanje. Na mnogih mestih se je moral zato umetnik manj ali bolj umakniti boritelju. Toda premaglo se po-zabljajo pri nas nacionalni grehi, in zato je ta knjiga tudi dokument naših dni, — ne le drama. Prav za našo odraslo mla-dino je napisan ta drugi del, in zlasti zrelejša mladina bo razumela, da je ogor-čenje pesnikovo proti izdajcem in zga-rganjem vzniklo iz ljubezni do velike in krasne naše Jugoslavije. Razumel pa bo vsak Jugosloven, da je ta ljubezen tako velika, da je pisatelju skoraj proti njegovi volji porušila ozke meje, ki jih zahteva dramska forma.

Knjiga «Vnuk kraljeviča Marka» je to-rej zbornik dveh dram s po peterimi de-janji. Prva ima naslov «Za svobodo», druga «Za edinstvo». V obeh sta glavni osebi častnik Marko Marković in njegov narednik Mihajlo. Oba sta sim-bola: Marko predstavlja ideal jugosle-

Mašinsko kolikor mogoče olajšati njih težko in odgovorno delo.

Ko smo šli mimo vlade in smo zapazili, da na nji ni zastave v pozdrav jugoslovenski sokolski mladini, nas je bilo sram.

Iz muzeja, ki je bil tudi brez zastave, so trije mladi ljudje pozdravljali z zastavo skozi okno. Tudi v hišah brez zastav so jugoslovenska arca.

Lep prizor je bil, ko je na telovadnici izročil čški naraščaj nov prapor našemu naraščaju. Žal, da tega prizora ni videlo na stotine sokolske dece, ki je sedela zadaj na tribinah. To je režijska pogrška. Taka predaja bi se pač morala izvršiti tako, da bi videla vsa mladina. Ženski naraščaj (gojenke), se je sploh nahajal izven telovadnice, pripravljen za svoj nastop!

Ko so se po končani telovadbi usipale množice proti mestu, smo gledali četo mladih srbskih sokolov. Mislili smo, da bodo utrjeni od vojnega, od vaj, od hoje, od vročine. Kaj še. Sli so, kakor da so ravno kar prišli iz šole in pojejo: «Čika Pera jaše konja bela...» Pa kako s polnimi zdravimi grli. In komaj končajo svojo pesem, že je prišla na vrsto druga: «Jugoslavka mati nemoj tugovati», na to «Rado ide Srbin u vojnike», potem «Hej Slovani». Čudili smo se jim. Ob strani se je valila utrjena množica, oni so šli strunnih korakov sredi ceste in so peli.

Bili so neutrudljivi. Opazovali smo jih zvečer v gledališču. Bilo je vroče. Lože in sedeži nabito polni. Če se pomisli, da so si komaj utegnili odpočiti, ko so prišli ob sedmih s telovadišča. In vendar so vstrajali do konca, do polnoči. Vkljub veliki gneči je bil red in povsod dobra volja. Poslušali so zgodbo o «Desetem bratu», smejali se Krjavlju in gledali resne dogodke. Tudi Čehi. Srbi in Hrvatje, ki jim je bilo vendar le težko razumeti, kar se je govorilo. Res bili so neutrudljivi. In vadi telji so vzdržali z njimi, dasi se jim je poznalo, da imajo za seboj težek dan dela, ki pa je bil tudi dan zmage. Občudovali smo jih, ko smo jih videli ob enajstih še vse žive in vesele, da ne odidejo pred koncem od predstave.

Drugi dan so odhajali Čehi že ob sedmih in naši sokolčki so jih šli spremit. Bili so na vse zgodaj zopet na nožah, kot je velel program.

Dan naraščaja je bil tudi za vodstvo dan skušnje: ali bo ves aparat dobro funkcioniral. Prireditve z deco in naraščajem so zvezane še s posebnimi težkočami posebno za posamezne vadi telje: tem gre največje priznanje. Tudi sicer se je izkazalo, da so bili posamezni funkcionarji na mestu in je vladal povsod lep red. Po nedeljskih dnevh s polno samozavestjo lahko pričakujemo velikih sokolskih dni, ki jih prične avgust.

Dijakom in dijakinjam

Jugoslovenski sokolski naraščaj je na svojem predzletnem dnevu dne 23. julija pokazal svojo številčno moč in uspeha svojega dela v sokolski šoli. Nadvse častno se mu je pridružil čški sokolski naraščaj, ki je prišel na dan iz daljne severne domovine, da sta se skupno na zletišču v Ljubljani pobratila in sklenila trdno vez med severno in južno slovansko mladino, vez in prijateljstvo, ki naj ju tesno združi v močno organizacijo, ki bo kljubovala vsem slovanskim klevetnikom in neprijateljem ter tvorila podlago za vseh slovansko zblizanje. Častno je rešila sokolska mladina svojo nalogo.

Drugi predzletni dan I. jugoslovenskega vseh slovanskega zleta, dne 6. avgusta je namenjen Tebi, mladina iz naših srednjih in meščanskih šol. Za Vas dijaki in dijakinje, udeležba ni obvezna, nihče ni prisiljen, da pride. Kdor pa čuti v sebi zavest jugoslovenske in

vseh slovanske duše, kdor hoče dokumentirati našo jugoslovensko misel ujedinenja in kdor hoče spoznati svoje tovariše iz srednjih šol naše južne domovine, za tega je mesto v vrstah telovadcev, ki bodo ta dan pokazali, da se sokolske telesne vaje vežbajo tudi v šolah naše svobodne in ujedinjene domovine.

Ni lahka Vaša naloga, če je hočete dostojno izvršiti. Toda kaj je mladini in svežim močem pretežkega. Trdna in resna volja premaga vse, saj je prav telesna vzgoja ono sredstvo, ki nas jači telesno in duševno, da zmoredno tudi najtežje napore, da vzrastemo v duševno in telesno krepke moše in žene, ki bodo zmorni moralno in gospodarsko dvigniti moč in veljavo naše mlade države. S svojim javnim nastopom boste položili troho svojih sil na žrtvenik velike sokolske ideje, pokazali boste, da ste vredni potomci onih, ki so žrtvovali svoje življenje, da so razbili težke okove robstva in ki so s svojo krvjo nesebično izvajevali svobodo vsem mladim borcem.

Vsi, ki ste se oglasili, da hočete sodelovati na ta dan. Vas veže sveta dolžnost, da izpolnite dano besedo in da z dejanji izpričujete svojo moško besedo. Kdor je svoječasno zamudil priliko za prijavo, naj stori svojo dolžnost naknadno. Mlačnost naj izgine iz naših src, odločnost in požrtvovalnost naj združi Vas vse, v veličastno skupino, ki bo v veselje Vašim roditeljem in vzgojiteljem. Dolžnost Vas kliče, da posvetite svoje mlade sile veliki ideji. Zavedajte pa se, da vsako veliko delo zahteva nekaj truda, zato bodite točni in vestni, pridite vsi in vse!

Prihod v Ljubljano uroite tako, da dospete še podnevi. Prenosišče za dijake je preskrbljeno na I. mestni šoli v Komenskega ulici, za dijakinje na ženskem učiteljsku na Resljevi cesti.

Po prihodu naj se vsakdo, ki želi prosto stanovanje v tej šoli, da dobi odkazan mu prostor. Kdor nima izkaznice za prenočišče, jo dobi v prenočišču. Na državnih železnih imate za četrtino znižano vožnjo; kupite torej polovično vozno karto, ki bo veljavna tudi za povratek, legitimacijo pa pustite žigovati pri blagajni. Na južni železnici imate z enako legitimacijo polovično vožnjo; kupite torej celo karto. Vsi, ki so poslali denar za prahrano, dobijo tozadevne nakaznice na kolodvoru v zletni pisarni. Isto velja tudi za one, ki želijo brezplačno hrano. Jedilno orodje prinesite s seboj. V zletni pisarni dobite vsa pojasnila.

VZPORED:

3. avgusta ob 18. pozdravni večer dijaštvu na slavnostnem prostoru v Tivoliju.
4. avgusta ob 20. pozdravni večer s koncertom, spremljevalcem in staršem na vrtu Kazine.
5. avgusta ob 15. skušnje za dijaški nastop. — Sedeži po 3 Din, stojšče 1 Din. — Ob 20. gledališka predstava v dramskem gledališču. Vstopnina za dijakke in vojakke v parterju in ložah po 3 Din, ostali sedeži 1 Din, stojšča 1 Din, za ostalo občinstvo običajne cene.
6. avgusta ob 6. tekme vojaštva. Po končanih tekmah skušnje vojaštva. Sedeži po 3 Din, stojšče 1 Din. — ob 15. pohod dijaštva in vojaštva izpred Mestnega doma na zletišče. — ob 16. javna telovadba dijaštva in vojaštva. Vstopnina kakor na I. predzletnem dnevu. — Preprodaja vstopnic vsak dan v zletni pisarni. Narodni dom. — ob 20. koncert in pogostitev vojaštva na slavnostnem prostoru v Tivoliju. Vstopnina za člane 2 Din, za nečlane 6 Din.

Kulturni pregled

B. Nušič: Navaden človek

Sala v treh dejanjih. Poslovenil Fr. Govekar. Izdaja Zveza kulturnih društev, založila Tiskovna zadruga v Ljubljani.

V zborniku gledaliških iger «Oder» je izšla kot 2. zvezek ta preprosta srbska burka, ki je stara že 22 let. Njen edini namen je zabavati, zabudati in lahko je napisal celo vrsto takih šal in lahko satiričnih igrice iz srbskega malomestnega življenja; brez literarnih ambicij, a z izvrstno tehnično spretnostjo in z velikim situacijskim humorjem. Karakterizira dobro in njegov dialog je živahen, nikoli prisiljen. Skerlić ga je v «Istoriji novo srpske književnosti» označil takole: «On ima mnogo duha, toda v humorju in satiri dela preveč koncesij ukusu nekogniževne publike, pada v karikaturu, grobosti in nepristojnosti. Njegovo glavno delovanje je na dramu, in doslej imamo blizu 30 njegovih dram, komedij, prigodnic. V pogledu plodovitosti stoji na prvem mestu med vsemi srbskimi dramatikami. On je pravi «gledališki človek» in razume scenejske spretnosti bolje nego kdorkoli pred njim. Kajti zna zanimiv predmet, zna ga dramatski razvijati in najti odrske efekte. Duhovit je ter piše lahko in naravno. Toda v njegovih lahkih komedijah je več gledališke rutine nego prave umetnosti ter so bolj za gledanje nego za čitanje...»

Vse to velja za šalo «Navaden človek». Zelo zabaven je, zelo humoren, scenejski efekten ter ima celo vrsto zabavnih ulog. Zato igrajo to igrice od 1. 1900 doslej vedno znova vsi srbski in hrvaški odrteri so jo igrali opetovano tudi v Ljubljani. Zgrajena je na znamenjavih ter se razvija iz njih zmešnjava nad zmešnjavo, včasih nekoliko neverjetno, včasih nekoliko naivno, a vsehok napeto in vlezabavno. Igra pa zahteva, da teče njen dialog ves čas sila naglo ter je od čim bolj gladkega govorjenja in čim hitrejšega tempa odvisen ves njen uspeh.

Pod temi pogoji bo bolj po deželskim odrom gotovo ustrezala v najvišji meri. Vpoznavamo pa, da so ostali v knjigi nekateri tiskovni pogrški, ki bistveno kvarijo razumljivost teksta. Citatelji in

igranci nekatere teh pogrškov pač opazijo sami ter jih popravijo. Navedem naj le take, ki se lahko prezoro: na str. 18. zgoraj... Zdrav! Tvoj Zarko, (ne Zerkot); na str. 29 zgoraj... s tabo (ne tako); sredi... saj ne rečem (ne vidim), da si dolžan; spodaj... ta Jovančin sin (ne je Jovančin); str. 31. zgoraj... a svoje strani (ne v svoje...); str. 48. zgoraj... da se vrne (ne vpraša) v Jagodino; str. 55. sredi... A vaš (ne naš) oče?; str. 56... ter delate (ne delite) še vedno razliko; str. 58... pri govarjal nam (m. vas) bom...; str. 59... Jaz sem tukaj (m. takoj premenil svoje ime); str. 60... žena mojega (m. svojega) očeta; str. 61... A ne le (m. bo) mojega sina...; str. 65... To ni tvoja (m. moja) žena...; str. 68... Dušan prideče (m. pritiče).

Igra je izšla v prav lični obliki ter se naroča pri Tiskovni zadrugi, Prešernova ulica 54 v Ljubljani.

Srednješolska reforma v Franciji

Lani je izdelal francoski naučni minister velik projekt za reformo srednješolskega pouka. Boj za in zoper to reformo se bilje od takrat naprej neprestano v vsej francoski javnosti; ni ga časnika ali revije, ki ne bi prinašala dolgih vrst člankov, in prošli mesec je prišla stvar pred parlament, kjer so nekateri poslanci z največjo vnetostjo posegli v ta boj, katerega izid še ni jasen. Casopisne polemike se vrtijo skoraj samo okoli enega vprašanja te reforme, in sicer študija klasičnih jezikov, grščine in latinščine. To vprašanje pa tvori le del celotne reforme, ki je jako obsežna in katere glavne točke so sledeče, kakor jih je očrtal M. Roland Marcel od osredka Fédération de l'enseignement secondaire (udruženje srednješolskega pouka):

Vsak učenec, bodisi da pride iz katerekoli ljudske šole ali iz vadnice (ki so združene z nekaterimi francoskimi srednjimi šolami), mora napraviti pri vstopu v srednjo šolo sprejemni izpit. Ta izpit je za vse učence enak. Minister je mne-

nja, da nikakor ni v dobrobit naroda, privabiti v srednje šole in s tem v gotove poklice ljudi, ki bi bolje služili državi, če študirajo naprej meščansko šolo ali obrtne, trgovske in razne strokovnotehnične šole. Namen sprejemnega izpita je, zabraniti pot v srednjo šolo onim učencem, ki so popolnoma nezmožni slediti pouku.

Reforma predvideva enotno nižjo srednjo šolo s štirimi leti latinščine. Pri tem seveda ne smemo pozabiti, da je francosčina nastala iz latinščine in da ima pouk latinščine v Franciji čisto drugo podlago

kot pri nas. Ravno tako naj bi bila obilgatna grščina, in sicer skozi zadnji dve in pol leti (torej začeti z drugim polletjem drugega razreda).

Po štirih skupnih razredih nižje srednje šole na podlagi pouka latinščine, so projektirani trije oddelki višje srednje šole, in sicer: 1.) slovsstveni oddelek z latinščino, 2.) znanstveni oddelek z latinščino in 3.) slovsstveni oddelek s francoščino in živimi jeziki. Dosedanji četrti znanstveni oddelek z živimi jeziki (sciences — langues vivantes) se ukini. Dr. P. V. B.

Iz življenja in sveta

Stoletnica železnice

Dne 23. maja 1822. se je slovesno otvorila med Stocktonom in Darlingtonom prva železnica za občinstvo in za blagovni promet. Stephensonov izum sicer ni bil prvi te vrste. Že leta 1769. je Francoz Cugnot zgradil voz, podoben tanku, ki je s svojo močjo podil zid. A nedostajala mu je vztrajnost: vsake četrte ure se je moral ustaviti. Tudi ravnovesje je bilo še negotovo. Ker so smatrali to vozilo za nevarno, so ga zaprli v muzej Arsenal.

Prvi korak do železnice je bila pot z lesenim, pozneje železnim tirom, ki je vprežnim živalim lajšal napor. Po takih zasebnih tračnicah, izpočetka dokaj nevarnih, so največ prevažali premog iz rudnikov. Duhoviti lastnik glamorgan-shireskih premogovnikov, Sir Humphrey Mackworth, je še privzel veter, kakor poroča Smiles v Stephensonovem životopisu. Na vagon je pritril jadralnik in konj, ki je po tirnicah vlačil za deset, je ob ugodni sapi delal za 20 živinčet.

Kolejnice so torej dobro služile. Kazalo je še nadomestiti vprežno živalino. Mnogo učenjakov je iskalo hlapon. Nekdo je menil, da ga že ima v podobni nogatega «mehaničnega potnika» (1813), ki je nedavno popravljen vstal od smrti v obliki «mehaničnega vola». Slednjij je Stephenson izumil parni voz, ki se je najprej vztrajno preizkušal na premogovišču v Killingworthu. Prvi večji vlak, obstoječ iz 38 vozil, natovorenih z moko in kurivom ter 600 potniki, je mesto-ma dosegal 20 km brzine na uro, kar je vzbujalo vseobčno občudovanje.

Malokdo je verjel v bodočnost parovoza. Vsa tista neznanost do novotarij, kakor jo je pred leti popisal v neki povesti Slovenskih veteranic ne vem kateri avtor glede našega kmeta, se je pred daljšo dobo šopirila po Angliji. Zdal je bil clevelandski vojvoda, ki se je branil odstopiti svoje zemljišče za železnico, boječ se za svoj lov, zdaj so seljaki grozili zemljemerem. Dostikrat je prišlo do spopada.

Kake neumnosti so se kvasile o lokomotivli Nekega večera pridirja pastor, torej izobraženeec, ves zasopel domov ter izjavi, da posilobod veruje v vraga, kajti videl ga je živega. Bil je Murdockov lokomobil... Drugje je prišel Trevithick na svojem hlaponu do mitnice: «Koliko moramo plačati tu?» — «Pla... pla... plačati?» zajecelja mostnar, «či... či... čisto nič, dra... dragi go... gospod Hu... budič, samo po... poberte se brž ko brž.» — Nosna ženska ne bi smela brez zlih posledic videti parnega voza... Krave se ne bi več pasle, kure ne bi več nesle... Dim lokomotive ubija ka-li ptice v zraku in fazane v gajsišču... Prebivalstvo, stanujoče ob železniški progi, se je balo, da mu pošast požge domove in otruje vduh... Konji se bodo plašili, črede bodo zbegane bežale. «In kaj se bo zgodilo,» je vprašal nekdo v parlamentu, «če pride telček na tir? Ali ni to neroden položaj?» — «Res je,» se odreže Stephenson, «ampak posebno za tele...»

Parlamentarci so skušali na razne načine ovirati izumitelja. Izrazili so bojazn, da utegne veter ustaviti vlak. Potem so pogrevali ugovore čolnarjev, katerim je šlo za lastni zaslužek. Posestniki so jadikovali, kaj bo s poljedelstvom, ako stečejo železnice: konji postanejo nepotrební, kdo bo kupoval in trošil krmo? Kakšna usoda zadene vozniške, sedlarje, gostilničarje, živinorejce, mešetarje? Ali se zbornica zaveda, kolik-

ko ljudi bo hlapon zmel v prah, kako se razleti? Kolik hrustč in trušč, kakšen čad bodo povzročale «lukamatije», dreveče po deset do dvanaest milj (20 km) na uro! Quarterly Review je zahtevalo od narodne skupščine, naj zastran varnosti ne dovoli železnicam nad 13 km brzine na uro.

Konec je vsakomur znan. Potrebno je zdaj pa zdaj obnoviti zgodbe o človeški zaslepljenosti. Saj je še toliko dvonožcev, ki se strajajo vsake novotarije in prisegajo na stare navade. Pomislimo, pravi H. de Varigny, da so se celo mošje, kot državnik Thiers ali kot Arago, eden največjih učenjakov prošlega stoletja, protivili uvedbi železnega konja. Poslednji je leta 1836. opozarjal francosko zbornico na opasnosti, ki preté v predorih, čeč, potniki bodo nujno izpostavljeni velikim toplotnim izpremembam, kar utegne postati usodno za njih zdravje. D. A.

AMERIKANSKE POROKE

«Brezlična poroka» je najnovejša ameriška moda. Nedavno se je na tak način poročila mlada Američanka v Detroitu z nekim mornarskim častnikom, ki je bil med poroko na krovu svoje ladje v Atlantskem oceanu. Poročno svečanost je opravil duhovnik na ladji, ki je prisotnega ženina zvezal po brezličnem telefonu z nevesto v cerkvi v Detroitu, 5000 km razdalje. Tam je nevesta glasno izrekla svoj «da» in odšla kot mlada soproga z veliko svatovsko družbo iz cerkve, kjer jo je število občinstvo živahno pozdravljalo kot «brezlično nevesto». Ta poroka je, naravno, kot «poslednja novost» hitro našla posnemovalce. Neki amerišanski pilot se je dvignil na športnem prostoru s svoje nevesto, v drugem aeroplanu pa je zaroblencema sledil duhovnik, ki je mladi par poročil visoko v zraku; na tleh zbrana množica radovednežev je po brezlični telefonski zvezi prisostvovala novovrstni nadzemski poroki. — Amerikanci pač morajo imeti svoje senzacije. Vendar se nam zdi, da bi brezlični telefon igral umestnejšo vlogo pri razporokah, v katerih po vojni seveda tudi prednjači Amerika.

MOSKI IN ŽENSKA MODA

Čudno je dejstvo, da vse novosti ženske mode, ki spada specifično v področje nežnega spola, zamišljajo in vstvarjajo le moške sile. Mož je najboljši snovatelj moddelov in stvaritelj novih mod s svojim okusom, ki odločilno vpliva tudi na produkcijo novih tekstilij. Neki angleški tekstilni tvorničar, katerega so ženske napadle, da ima kot risarje vzorcev namoščene samo moške, je izjavil: «Pri zamišljanju novih vzorcev se gotovo mora upoštevati tudi žensko mnenje, toda v splošnem se vedarje rajši zanašam na moške nazore. Kadar predložim svoji soprog najnovejše osnutke, izreka svojo sodbo s čisto osebnega stališča; in tako delajo skoraj vse dame. Vseč so jim navadno le take barve in vzorci, ki po njihovem mnenju pristojajo le njim samim. Vtika in temna dama se ne mara nikoli poglediti v dušo in modne potrebe tovarišice, ki je močnejša ali pa blondinka. Moški so popolnoma nepristranski razsojevalci, ki izrekujejo svoje mnenje o okusnosti in prikladnosti vzorca čisto objektivno, ker jih ne vodijo osebni motivi. Ako kdo tudi želi bi brinete bolj ko blondinke, se vendar ne da vplivati od njihovih nazorov.»

venskega modernega junaka, do fanatizma poštenega, požrtvovalnega in nesebičnega, brezobzirno značajnega inteligenta, ki v spas Jugoslavije žrtvuje tudi samega sebe, samo da uniči državne izdajce. Mihajlo, gotovo najkrajše, najbolj živa in globoko zajeta oseba, pa predstavlja jugoslovensko zavedno ljudstvo in zemljo. Marsikdaj črpa inteligent Marko vso svojo silo iz tega preprosnika nepopolne simpatičnosti. «Včasih mi je bila duša utrjena, vera omajana; ko pa sem gledal tebe, Mihajlo, vedno enakega, vednega, dobrega, z očmi, v katerih ni nikdar potemnila vera niti v naš narod, niti v našo državo, sem se prerajal kakor oni ruski junak, ki je bil nepremagljiv, ker kadarkoli je omagoval, je padel ter z novimi silami skočil na noge, kajti ruska zemlja mu je dajala novih moč, da se je je le dotaknil!»

Veliko umetnost je dokazal Gvozdanović, da je simbolični glavni osebi podal čisto realistično in živo kakor zajeti iz istine. V zlic idealizirano sta prava človeka, dva izborna tipa srbskega častnika in podčastnika, hkratu pa detajlirano karakterizirana zastopnika jugoslovenskega naroda.

Drama «Za svobodo» po času in kraju ni enotna ter ima vsako dejanje tudi svoj

naslov: «Poslednji odpor» se godi na srbsko-bosanski meji v sobi sreskega načelnika jeseni leta 1914. med umikanjem avstro-ogrsk armade. — «Poslednje borbe» se godé v prvi sliki na «mrtvi straži» na bolgarsko-srbski meji, v drugi sliki v sofijski vojašnici pozimi. — «Robstvo» se godi v leseni baraki srbskih vojnihi ujetnikov v Bolgariji (v prvi sliki) in na dvorišču trdnjave Kalimegdan v Beogradu priču sedmervo vilišic. — «Pobuna robov» se odigrava v kasematj v Aradu, a «Prevrati» na kolodvoru v Novem Sadu, v Mackensnovem šotoru ter (v tretji sliki) na glavnem trgu v Novem Sadu.

Naravnost razkošno je število različnih značajev v teh dejanjih; tu so srbski župan, srbski oderuh, pop, pisar, sluga, razni srbski obrtniki, srbski kmetje in kmetice pa trgovci, otroci, bolgarski zdravnik, srbski ranjenec, bolgarski vojak, srbski častnik, bolničarji, srbske (skopljanske) radikačunde, nemški profos, feldtvebel, srbski študentje, nemški avskultantebi, hrvaški zdravnik, srbski profesor, madžarski slepar, guslar, Mackensen, nemški častniki, bankir, prota itd. Vse te osebe so govorile, vedenju in mišljenju večinoma prav realistično plastično označene. Pisatelj ne prizanaša niti Srboem ter predstavila tudi

iz njih srede lakomne krvopije in koruptne sebičnjake. Dialog je naraven, napet, čisto duhovito osoljen, narodno karakterističen in bogat duhovitih aforizmov. Dejanje je vsehokzi zanimivo, dasi ne vedno dramatsko, nego retorično efektivno, a tem bolj polno čustva in notranjega življenja.

Drugi del, drama «Za ujedinenje», je po času in kraju takisto neenotna, a vseh pet dejanj vežejo zopet Marko in Mihajlo ter podli kapetan Micic, ki igra že v prvi drami važno ulogo. Prvo dejanje z naslovom «Borba med zlom in dobrim» se godi v garnizijskem zaporu: lopov Micic triumfirira na junakom Markom. — «Zagorske zablude» se godé v zagorski hrvaški vasi. — «Štrom države v kavarni Moskvi» v Beogradu, v Sloveniji, na italijanski meji, na trgu večlega slovanskega sela, kjer priraja Kolo jugoslovenskih sester manifestacija za neosvobojene brate ter na kmetiškem posestvu v Vojvodini na Vidov dan leta 1921., ko se je zgodil v Beogradu atentat na kralja Aleksandra. Četrta slika se godi na albanski meji, kjer nastopa tudi vojak Ljubljancin, a česta v Šibeniku pozimi leta 1921. istega dne, ki je italijanska vojna ladja streljala na mesto. — Četrto dejanje, «Protesti pošteni», se godi na skupščini (v zagrebškem kinu) proti italijanskim nasilstvom v Istri.

Primorju in na Goriškem, a druga slika pri bivšem komitu v Zagrebu. — Peto dejanje, «Osvobojenje», se odigrava v zagrebškem rdečem baru, zbrališču izdajcev in njegovih pristašev, komunistov, odmetnikov raznih jugoslovenskih pokrajin; tu je slovenski avtonomist, Karlov sel, Hortyjevce, Frank, Gagliardi, italijanski fašist, dunajski krščanski socialist ter lopovski kapetan Micic.

Ze iz navedenih oseb je vidno, da predstavlja tudi druga drama velikansko galerijo najrazličnejših značajev in tipov. Pisatelj jih označuje kratko in ostro s tem, da uporablja vse te osebe svoj posebni dialekt, fraze in politične «slagerje», psovke in sumničenja, znana iz hrvaškega blokaškega in slovenskega separatističnega slovnika. A v prejšnjih dejanjih nastopa zopet cela vrsta najraznovrstnejših figur iz sočasnega javnega življenja, v prvem dejanju celo poosebljeni Obup, Tuga in Dobrota, v ostalem pa vojaki, ječar, župnik, učitelj, učiteljica, notar, župan, kmetiški ljudje, profesorji, verižniki, špekulanti, korupcionisti, slovenske sestre kolašice, omladinci, Ljubljancin, Šumadinec, Zagorec, Beograjecin, mornarji, Sokoli, begunci, komite, invalidi, dobrovolci itd.

Kakor v kaleidoskopu hite te slike druga za drugo mimo nas in gledamo vse našo zgodovino zadnjih osmerih let. Prav nič ne dvomim, da priredi spreten dramaturg iz obeh dram za naš oder dvojce dramatskih del, ki dosežeta večer za večerom dosti, dosti več kakor le uspeh.

Morda poreče kdo, da aktualnost ni umetnost. Lahak ugovor. Ako pa naj je umetnost zrcalo življenja in ako naj živi gledališče vzporedno z aktualnim življenjem, potem spada «Vnuh kraljeviča Marka» prav posebno v vsa jugoslovenska gledališča. Spada pa v roke vsakega dobrega Jugoslavena. Ta knjiga, razkošno bogata lepota, resnice, misli in čustva za domovino, državo in naše brate, naj bi se razširila v poslednje jugoslovenske koče, naj bi se razposojala iz javnih knjižnic v stotisočerin izvodih ter užigala vrole vročih ljubezen! Ljubezen za našo tako težko pridobljeno svobodo, za našo s tolikerkim žrtvami odkupljeno državo in za naš krasni narod, ki je s krvjo prepoznal in zvezal temelje naše ujedinjene Jugoslavije!

Frans Govekar.

Gospodarska vprašanja

Dinar

O devizni in izvozni politiki je bilo napisanih toliko studij in člankov, da človek kar s strahom jemlje liste v roke. Argumenti glede protitargumentom in ko nazadnje vse nič ne pomaga in dinar pada, se poseže po zadnjem vzroku, to je »skrivni roki«, ki povzroča ta nenačuden in protinaren gospodarski pojav. Malo je držav, ki bi imele tako srečno gospodarsko lego, toliko vsakovrstnega bogastva pri primeroma jako maloštevilnem prebivalstvu. In vendar gospodarsko stanje Jugoslavije zdajva ni tako povoljno kakor bi moralo biti. Vzroki temu stanju so notranje in zunanje politične naravi. Zunanje, v kolikor smo obdani od gospodarsko slabih držav, kakor Avstrije in Madžarske, katerih vpliv naravnost pogubonožno ovira naš gospodarski razvoj.

Ako gledamo tečaje zadnjega leta, vidimo, da je naša krona padla in rastla vzporedno z Dunajem, Berlinom in Budimpešto. Najboljši dokaz temu je polna brezglavost, ki je vladala te dni na zagrebški borzi, ko je bil zaprt dunajski devizni trg.

Naš sedanji gospodarski položaj naravnost sili Berlin, Budimpešto in Dunaj, da store vse mogoče, da pade dinar. S tem si zagotovo cenim potom naša naravna bogastva in svoji industriji večji dobiček. Njih stara in sijajna kreditna organizacija, ki ima v zvezi raznim nacionalizacijam še vedno močne in aktivne zastopnike v naši državi, z lahkoto pobija vse naše protitukrepe, posebno, ker naša Narodna banka absolutno ni kos vsem težkim zahtevam in nalogam, ki jih stavijo sedanji časi.

Tudi naša državna organizacija ni še tako krepka, da bi se oprostila raznih tu- in inozemskih gospodarskih vplivov. Negotovost finančne politike najbolje potrjuje zgoraj navedeno dejstvo.

Oglejmo si češko državo; ona se je znašla v zadnjih mesecih tako oprostila raznih tujih vplivov in njena devizna politika je bila tako srečna, da je bil češki prometni zavod prisiljen, da vrže nič manj nego 600 milijonov kron na trg in prepreči s tem prehitri dvig češke krone. Hočemo biti pravični in nočemo primerjati češke države z našo.

Pomislimo moramo, da obsega češka država teritorij, na katerem je 80 odstotkov predvojnega celokupnega avstrijske industrije, medtem ko je bil naš jug namenoma in sistematično zanemarjen. O sijajnem železniškem omrežju, ki prepleta češko državo, sploh ne govorimo.

Z eno besedo prometni in industrijski problem je bil v češki državi rešen, še predno se je ustanovila, medtem ko nam je pustila Avstrija naravno sicer jako bogate kraje, a v kulturnem oziru jako zanemarjene in po vrhu še skrajno pokrokovane po dolgotrajni in uničujoči vojni. Navedeni vzroki v veliki meri opravičujejo naš današnji gospodarski položaj, popolnoma opravičijo ga pa ne morejo. V tej kratki dobi naše mlade svobode se je industrija tako razvila in naše prometne prilike so se tako zboljšale, da je bilo upravičeno upanje na ekornjši povratek normalnih gospodarskih razmer. In vendar se to ni zgodilo. Draginja zadnje čase raste in to v zvezi vseh dobri letini, ki se obeta, v zvezi stotomilionskemu dolarskemu posojilu in prvemu rednemu proračunu, ki bo sprejel te dni v zbornici. Izmed vseh držav ima Jugoslavija najmanj papirja v prometu. Vsota 4800 milijonov dinarjev vendar ni tako velika za državo, ki ima tako ogromna naravna bogastva. Moramo pomisliti, da je ta vsota že dolgo časa stabilna in tudi državni dolg pri Narodni banki izkazuje skoro neizpremenjeno stanje.

Ves svet pozorno zasleduje ugoden razvoj naše mlade države. Saj to članki v uglednih angleških revijah dovolj jasno pričajo.

Svet se je pač nekaj časa dal slepiti od raznih agentov o razpadu Jugoslavije itd., ko pa revolucije le ni bilo in ko se je prepiral na raznih sejnih v Zagrebu in Ljubljani o nasprotjem, je prišlo prvo priznanje v obliki velikega tujnjega posojila.

Kipeči in burni gospodarski razvoj je dobil tudi bolj zmeren tempo. Fuzije raznih bank, vedno večje investicije v pridobitvena podjetja, so razveseljevala znamenja gospodarske in politične konsolidacije naše države.

Iz zgoraj navedenega je razvidno, da za dinar mnogo govori, a malo proti njemu.

Imamo v državi ogromne zaloge žita, živine itd. itd., in vendar cene poljskim produktom, ki so baza vsakega gospodarskega življenja, neprestano rastejo in to brez tehnege vzroka.

Letošnja letina je po vseh privatnih in oficijelnih poročilih boljša nego vsa druga leta in vendar cene ne nazadujejo.

Saj Jugoslavija je po večini agrarna država in človek ne bi imel ničesar proti temu, ko bi ves dobiček šel v naše domače roke. S podražitvijo agrarnih produktov se podražijo industrijski produkti in ker večinoma teh importiramo, se zgodi, da na koncu vseh forsiran izvoza postanemo revnejši nego smo bili poprej. Prva naloga države je, da stabilizira cene živinskih potrebščin v državi sami in potem je misliti šele na izvoz. Z notranjimi davki, ako se privatni spekulaciji ne zveže roke, je državi malo pomagano. Breme vsega se nazad-

nje le zvali na konzumenta, ki je nazadnje prisiljen, da zahteva povišanje plač, to je, da je država prisiljena vrniti prej ali slej to, kar je prej dobila. Draginja je sicer jako koristna za razna podjetja, ki delajo na ta način 100 in še več odstotne dobičke, jako nevarna pa je za obstoj in razvoj tako mlade države kakor je naša. Interes gotovih gospodarskih krogov je, da naš dinar posebno sedaj pri izvozi sezoni pade. Inozemstvo rabi naše agrarne produkte, zato mora naš dinar pasti. Gotovim domačim gospodarskim krogom tudi to konvenira, ker postanejo s tem delavne sile poceni. Efektivnega dinarja je na trgu jako malo, saj je občutno pomanjkanje kapitala. Temu se pripomore o devizno politiko, to se pravi z metanjem velikih količin dinarja v menicah na razne trge, kar povzroča ogromno cirkulacijo dinarja in to v popolnoma spekulativne namene.

Ves ta denar, ki bi, založen v produktivne namene, prinašal ogromne koristi državi, služi samo destruktivnim namenom in povzroča tisto negotovost v gospodarskem življenju, ki jo danes tako krvavo čutimo na svoji koži. Naj bodi omenjeno, da je lanskega leta, ko je padel dinar na 5.20 v Curihu, vrgla neka banka nič manj nego eno milijardo kron na trg in s tem dosegla zaželjeni efekt.

Gotovo je, da se spekulira po vsem svetu in razne države skušajo tudi s primernimi odredbami to preprečiti. Mnenje o izdatnosti teh odredb se križa. Gotovo je, da proti naravnim zakonom gospodarstva te odredbe nimajo vspeha, četudi so dobro in eksaktno izvedene. Nemški Avstriji naprimer vse odredbe niso pomagale, ker predstavlja ta država nenaraven gospodarski stvar, ki je pri sedanji sestavi obsojen v pogin. Jugoslaviji bi bile te odredbe koristne, ker proti nenaravnemu padcu dinarja, kar ima kot država vse predpogoje za sijajen gospodarski razvoj. To stališče si je usvojila tudi jugoslovenska vlada, ki je te dni podstrelila devizni pravilnik. Sistematično in strogo izvedene odredbe bodo gotovo pripomogle k ozdravljenju gospodarskih razmer. Potrebno pa je, da se Narodna banka primerno izpopolni in organizira, da bo kos zahtevam gospodarskih krogov. Stojimo pred izvozno sezono in gotovo je, da bodo ravno tiste države, v katere največ izvozimo, skušale omajati dinar. Na take poskuse je edini odgovor naše vlade povišanje carinskih pristojbin.

S tem se okrepe državne blagajne ne da se obremeniti domači konzument in prepreči obremenitev navijanje cen.

Vlada je to dobro razumela in je za vse eventualnosti povišala izvozno carino za vse naše produkte. To je edina pot, da se pride spekulaciji v okom. Izvozna prepoved ne bi bila koristna, ker se s tem pretirajo zveze z inozemstvom in se oškodujejo državne finance.

Dobro bi bilo tudi odrediti popis naših poljskih pridelkov, in sicer samo v informativne svrhe.

Izvozna sezona se bliža, prvi državni proračun je sprejet, posojilo zagotovljeno, res škoda bi bilo, zamuditi ta ugoden trenutek in ne brezobzirno odpraviti vse tiste nedostatke, ki tlačijo, bodi povedano popolnoma po nepotrebnem, naše gospodarstvo.

Ljubljanski velesejem

Dodelitev prostorov. Razstavljalcem se bodo prostori odkazali prvi teden meseca avgusta. Vsi, strankam odkazani prostori se oddajajo v najem popolnoma prazni in si mora stranka potrebno opremo preskrbeti sama ali pa jo na v prijavi izraženo željo preskrbi na njene stroške sejmški urad (stole, mize, police). V splošnem pa je radi pridbe prostorov vezan vsakdo na navodila, ki jih bodo dajali pooblaščenici sejmškega urada. Posameznim strankam odkazane prostore preskrbi sejmški urad s tekočimi številkami in tvrdkino nadpisno tablo. Oboje se zaračuna razstavljalcem po lastni ceni. Vsak razstavljalet prejme pravočasno poročilo in skico, kje in kateri prostor se mu je odredil.

Predhodna reklama in propaganda razstavljalcev pred otvoritvijo sejma. Čim se razdele prostori se nemudoma obvestijo vsi razstavljalci o dodeljeni jim koji in njeni številki. Priporočamo, da si pustite nemudoma napraviti pisemske prilozke letake z vabilom na svoje odjemalce, naj jih obiščejo na velesejmu v njihovih kočah. Istotako bo razposlal urad Ljubljanskega velesejma vsem razstavljalcem in na željo tudi drugim interesentom male letake kot priloge k interespondenci, katere se naj blagovoljivo posluževati v največji meri.

Vizumske ugodnosti. Ministrstvo financ s svojim odlokom št. 13.240 od 2. junija 1922 je odobrilo, da se pobira od inozemskih državljanov, ki žele posetiti našo kraljevino izključno zaradi II. Ljubljanskega velikega sejma v mesecu septembru 1922, ob priliki vidiranja potnih listov v ta namen le po 10 Din.

Gradnja privatnih paviljonov. Vsi oni razstavljalci, kateri nameravajo letos na sejmšči Ljubljanskega velesejma graditi svoje lastne paviljone in se jim je vposlan načrt od uprave Ljubljanskega velesejma že odobril, se opozarjajo, da naj nemudoma prične z delom, ker se jim je prostor že dodelil. Glasom sejmškega reda mora biti paviljon z vsem razstavnim blagom dne 30. avgusta v popolnem

robu, ker ima v nasprotjem slučaju sejmški urad pravico negotovi paviljon na stroške dotičnega razstavljalca takoj odstraniti. Prosimo Vas torej, da pričete nemudoma z delom, ker le če pravočasno pričnejo z gradnjo Vašega paviljona, boste paviljon lahko izgotovljen in dobili reklama Vašemu podjetju.

Drobne vesti

Podružnica Prve hrvatske štedionice v Ljubljani. Kakor smo že poročali, je te dni začela poslovati v Ljubljani podružnica Prve hrvatske štedionice, katere je prevzela vse posle, kakor tudi uradništvo podružnice Splošne prometne banke v Ljubljani. Poslovanje te podružnice, katere je obenem glavna podružnica za Slovenijo, je započela v dosedanjih lokalnih Splošne prometne banke v poslovanju Assicurazioni Generali, prešli so pa v dveh ali treh mesecih v lokale nove stavbe, katere bo skoro gotova in razen je kupila Prva hrvatska štedionica od Splošne prometne banke. Vodstvo te podružnice je poverjeno dosedanjemu razstavljalcu Splošne prometne banke gospodu Henriku Debevcu, dalje gospodu Karlu Prohaski, dosedanjemu direktorju in prokuristu Prve hrvatske štedionice, podružnice v Vukovaru. Za njih namestnika se imenuje gospod Josip Busch in gospod Dragotin Škornjak. Poleg glavne podružnice Prve hrvatske štedionice v Ljubljani poslujejo še podružnice v Celju, katere je prevzela agenta Češke Unione banke iz Prage in podružnice v Mariboru, katere je bila samostojno ustanovljena ter se njeni lokali nahajajo v lastni, na novo zgrajeni hiši v Gosposki ulici.

Za našo živinorejo. Ministrstvo poljoprivrede je sklenilo, da skliče tekom tega leta konferenco vseh živinorejskih strokovnjakov iz vse države. Na konferenci se bo razpravljalo o vseh važnih vprašanjih naše živinoreje in določil program za bodoče delo. V ta namen je odobren kredit 20.000 dinarjev.

Zagreško žitno tržišče. (28. julija.) Pšenica stara 1575 do 1585 K, nova 1520 do 1540 K, koruza rumena 1270 do 1290 K, bela 1290 do 1310 K, ječmen za pivovarne 1400 do 1450 K, za krmo 1230 do 1280 K, oves 1250 do 1260 K. Moka po kg št. 0 23.75 do 24, št. 2 22.75 do 23 K, št. 4 21 do 21.50, št. 6 18.50 do 19 K, za krmo 15 do 17 K. Tendence čvrsta, cene dnevno naraščajo. Ponudba minimalna, zahteva splošna.

Nova tvornica vžigalic. Med Združno banko v Novem Sadu in upravo državnih monopolov je bil sklenjen sporazum glede osnivanja nove tvornice vžigalic z glavnico 10 milijonov dinarjev. Z graditvijo tvornice nameravajo pričeti že tekom jeseni.

Najstarejša pleskarska in ličarska delavnica. IVAN BEICELJ, Dunajska cesta 16. se priporoča. Izvršitev točna, cene zmerno.

Gostilničarji, pozor!

Priporočamo svojo veliko zalogo raznovrstnih vin iz tukajšnjih gor, Bizeljsko, Sremice, Pišce, in sicer rdeča vina od K 22 — naprej, dobra bela vina od K 24 — naprej. Zbrana fina sladka vina, Rizling K 30 — do 32 —. Točna in solidna postrežba in tudi radi na razpolago „Globus“, trg. dr. z o. z., Brežice ob Savi. 2353

Les

rezan, tesan ali okrogel, dobavlja najkulantneje 2330

Zvonko A. Mesarič, trg. z lesom, Selnica ob Dravi, žel. post. Ruše.

Kolesarji in cenj. dame!

Priporočamo se v lastno korist in oglejte si veliko zalogo dvokoles in otroških vozičkov novih modelov. 23

TRIBUNA, tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. Trgovina: Stari trg št. 23.

Halot! Čitajte! Priporočamo se v lastno korist in oglejte si veliko zalogo dvo in otroških vozičkov, novih modelov in pnevmatike po ceni 40

„TRIBUNA“, tovarna dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4. Trgovina: Stari trg št. 23. Sprejemajo se popravila za v polno popravilo.

Kontoristinja

rvovrstna moč, z večletno pisarniško prakso, dobra strojeopiska, vseda nemškega jezika in cirilice ter euostavnega knjigovodstva, se sprejme takoj. Plača dobra. Popolna oskrba v hiši. Oferte na poštni predal št. 1, Zlatovilišče Rog. Slatina. 2298

Trgovski pomočnik

mešane stroke, mlajša moč, se sprejme za takoj ali s 1. oktobrom v prometnem trgu na Dolenjskem. Plača po dogovoru. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod št. 23. 2305

Trgovskega pomočnika

izvežbanega prodajalca v manufakturni in specerijski stroki, iščem za takoj. Varnost se v upravi „Jutra“ 2355

Mali oglasi

stanje do 20 besedi Din. 3.—, vsakih nadaljnjih 5 besedi 1 Din. — Trgovski opisi, dopisovanje, spremembe do 20 besedi Din. 3.—, vsakih nadaljnjih 5 besedi 2 Din. — Plača se naprej. (Lahko tudi s znamkami). Na vprašanja se odgovorja le, ako je vprašanje priloženo znamka se odgovor.

Šuške

Učenca

za manufakturno prodajalno se išče. Kje, pov. uprava „Jutra“. 2318

Ekonom

2359 rodem Primorec, več vseh panog kmetijstva, išče s 1. septembrom mesto upravitelja verzeja posrva ali slično. Naslov v upravi „Jutra“ pod „Ekonom“. 2359

Invalid

2339 izvežban kot skladiščnik, želi si primerne službe pri kakšnem cenj. podjetju ali trgovini. Gr. tudi za delovodjo (poslovedjo) Naslov v upravi „Jutra“. 2339

2 mizarska pomočnika

sprejme Jak. Fortuna, mizar, mojster, Ziri št. 32. Plača po dogovoru. 2337

Pročnik

Proda se

2314 okoli 100 m² ladijskega poda (Schiffboden). Poizve se Rimska cesta 2, pritličje, desno.

Suhil bakovih drv

več vagonov se proda. Naslov pov. uprava „Jutra“. 2370

Krušne moke,

malo pokvarjene proda nekaj vreč po nizki cenji trkva M. Gerjak Komp., Kongresni trg 10. 2349

Mlad gospod

2350 z akad. izobrazbo išče meblirano sobo v sredini mesta s posebnim vzhodom. Ponudbe pod „25“ na upravo „Jutra“. 2350

Volčji psi,

čiste pasme, 8 tednov stari, se ceno oddajo. Spod. Šiška, Sv. Jerneja cesta št. 38, I. nadstropje, leto. 2350

21 orlano gozdno posestvo

2338 ob železniški postaji in v bližini kopališča Rogaske Slatine, primerno tudi za kako podjetje, je naprodaj. Naslov v upravi „Jutra“. 2338

Kuplin

Dva psa čuvarka, čiste, do 10 mesec star, čiste, velike pasme, kupim. Ponudbe s popisom pasme in kvalitete ter z navedbo cene na upravnistvo „Jutra“ pod značko „Dva psa“. 2335

Stanovanje

2312 v trnovskem okraju, obstoječe iz sobe, kuhinje in pritlikin, se zamenja z enakim ali pa tudi večjim stanovanjem v sredini mesta. Več pov. upravnistvo „Jutra“. 2312

Poletno stanovanje

na Bledu, lepo opremljeno, obstoječe iz treh sob in pritlikin, v krasni, mirni legi, se odda. Vprašati je pri gosp. Gerjaku, vila „Lipa“, Železe št. 51. 2358

Volčji psi,

čiste pasme, 8 tednov stari, se ceno oddajo. Spod. Šiška, Sv. Jerneja cesta št. 38, I. nadstropje, leto. 2350

21 orlano gozdno posestvo

2338 ob železniški postaji in v bližini kopališča Rogaske Slatine, primerno tudi za kako podjetje, je naprodaj. Naslov v upravi „Jutra“. 2338

Kuplin

Dva psa čuvarka, čiste, do 10 mesec star, čiste, velike pasme, kupim. Ponudbe s popisom pasme in kvalitete ter z navedbo cene na upravnistvo „Jutra“ pod značko „Dva psa“. 2335

Stanovanje

2312 v trnovskem okraju, obstoječe iz sobe, kuhinje in pritlikin, se zamenja z enakim ali pa tudi večjim stanovanjem v sredini mesta. Več pov. upravnistvo „Jutra“. 2312

Poletno stanovanje

na Bledu, lepo opremljeno, obstoječe iz treh sob in pritlikin, v krasni, mirni legi, se odda. Vprašati je pri gosp. Gerjaku, vila „Lipa“, Železe št. 51. 2358

Volčji psi,

čiste pasme, 8 tednov stari, se ceno oddajo. Spod. Šiška, Sv. Jerneja cesta št. 38, I. nadstropje, leto. 2350

21 orlano gozdno posestvo

2338 ob železniški postaji in v bližini kopališča Rogaske Slatine, primerno tudi za kako podjetje, je naprodaj. Naslov v upravi „Jutra“. 2338

Kuplin

Dva psa čuvarka, čiste, do 10 mesec star, čiste, velike pasme, kupim. Ponudbe s popisom pasme in kvalitete ter z navedbo cene na upravnistvo „Jutra“ pod značko „Dva psa“. 2335

Volčji psi,

čiste pasme, 8 tednov stari, se ceno oddajo. Spod. Šiška, Sv. Jerneja cesta št. 38, I. nadstropje, leto. 2350

21 orlano gozdno posestvo

2338 ob železniški postaji in v bližini kopališča Rogaske Slatine, primerno tudi za kako podjetje, je naprodaj. Naslov v upravi „Jutra“. 2338

Kuplin

Dva psa čuvarka, čiste, do 10 mesec star, čiste, velike pasme, kupim. Ponudbe s popisom pasme in kvalitete ter z navedbo cene na upravnistvo „Jutra“ pod značko „Dva psa“. 2335

Stanovanje

2312 v trnovskem okraju, obstoječe iz sobe, kuhinje in pritlikin, se zamenja z enakim ali pa tudi večjim stanovanjem v sredini mesta. Več pov. upravnistvo „Jutra“. 2312

Poletno stanovanje

na Bledu, lepo opremljeno, obstoječe iz treh sob in pritlikin, v krasni, mirni legi, se odda. Vprašati je pri gosp. Gerjaku, vila „Lipa“, Železe št. 51. 2358

Volčji psi,

čiste pasme, 8 tednov stari, se ceno oddajo. Spod. Šiška, Sv. Jerneja cesta št. 38, I. nadstropje, leto. 2350

21 orlano gozdno posestvo

2338 ob železniški postaji in v bližini kopališča Rogaske Slatine, primerno tudi za kako podjetje, je naprodaj. Naslov v upravi „Jutra“. 2338

Kuplin

Dva psa čuvarka, čiste, do 10 mesec star, čiste, velike pasme, kupim. Ponudbe s popisom pasme in kvalitete ter z navedbo cene na upravnistvo „Jutra“ pod značko „Dva psa“. 2335

Stanovanje

2312 v trnovskem okraju, obstoječe iz sobe, kuhinje in pritlikin, se zamenja z enakim ali pa tudi večjim stanovanjem v sredini mesta. Več pov. upravnistvo „Jutra“. 2312

Poletno stanovanje

na Bledu, lepo opremljeno, obstoječe iz treh sob in pritlikin, v krasni, mirni legi, se odda. Vprašati je pri gosp. Gerjaku, vila „Lipa“, Železe št. 51. 2358

Volčji psi,

čiste pasme, 8 tednov stari, se ceno oddajo. Spod. Šiška, Sv. Jerneja cesta št. 38, I. nadstropje, leto. 2350

21 orlano gozdno posestvo

2338 ob železniški postaji in v bližini kopališča Rogaske Slatine, primerno tudi za kako podjetje, je naprodaj. Naslov v upravi „Jutra“. 2338

Kuplin

Dva psa čuvarka, čiste, do 10 mesec star, čiste, velike pasme, kupim. Ponudbe s popisom pasme in kvalitete ter z navedbo cene na upravnistvo „Jutra“ pod značko „Dva psa“. 2335

Stanovanje

2312 v trnovskem okraju, obstoječe iz sobe, kuhinje in pritlikin, se zamenja z enakim ali pa tudi večjim stanovanjem v sredini mesta. Več pov. upravnistvo „Jutra“. 2312

Poletno stanovanje

na Bledu, lepo opremljeno, obstoječe iz treh sob in pritlikin, v krasni, mirni legi, se odda. Vprašati je pri gosp. Gerjaku, vila „Lipa“, Železe št. 51. 2358

Volčji psi,

čiste pasme, 8 tednov stari, se ceno oddajo. Spod. Šiška, Sv. Jerneja cesta št. 38, I. nadstropje, leto. 2350

21 orlano gozdno posestvo

2338 ob železniški postaji in v bližini kopališča Rogaske Slatine, primerno tudi za kako podjetje, je naprodaj. Naslov v upravi „Jutra“. 2338

Kuplin

Dva psa čuvarka, čiste, do 10 mesec star, čiste, velike pasme, kupim. Ponudbe s popisom pasme in kvalitete ter z navedbo cene na upravnistvo „Jutra“ pod značko „Dva psa“. 2335

Stanovanje

2312 v trnovskem okraju, obstoječe iz sobe, kuhinje in pritlikin, se zamenja z enakim ali pa tudi večjim stanovanjem v sredini mesta. Več pov. upravnistvo „Jutra“. 2312

Poletno stanovanje

na Bledu, lepo opremljeno, obstoječe iz treh sob in pritlikin, v krasni, mirni legi, se odda. Vprašati je pri gosp. Gerjaku, vila „Lipa“, Železe št. 51. 2358

Volčji psi,

čiste pasme, 8 tednov stari, se ceno oddajo. Spod. Šiška, Sv. Jerneja cesta št. 38, I. nadstropje, leto. 2350

21 orlano gozdno posestvo

2338 ob železniški postaji in v bližini kopališča Rogaske Slatine, primerno tudi za kako podjetje, je naprodaj. Naslov v upravi „Jutra“. 2338

Devetstopetnajsto**Tragedija naroda.**

(Konec.)

In pokopana je. Polkovnik, ki je vodil pokop, je pregledal izvršeno delo, se poslednjič ozrl na grob srbske artilerije, s strašno in globoko bolešjo je vzdihnil:

«Končano je, končano!»

Končano je, končano...

Nad grobom je zemlja poteptana, sled je uničena. No pogorišču so dogoreli plameni, izbrisana je nada v dušah beguncev in bolest jih je zopet otrovala.

Globoka noč leži nad mestom, edino okna patrijarške cerkve žare; tam gore lučice nad relikvijami srbskih vladarjev in svetnikov, Stefana Prvovenčanega in Stefana Dečanskega.

Nekega dne, ko se je pomešalo grmenje topov s tihim in toplim dihom zvonov na samotnih samostanih, so se podali iz svojih grobov, kjer je njih svetinje pokrivala dolga večnost. Iz Studenice pod Černom iz Dečanov so prišli.

Žive so pokopali in mrtve vzdignili.

Dolgo so potovali svetniki na ramah srbskih vojakov, ki so nosili težke rakve in so jih spremljali menihi in duhovniki s svečami v rokah, pojoči v planinah tužne molitve. Tako so se tudi svetniki umikali in preko visokih planin prišli semkaj v Peč, da bodo pričeli poslednje tragedije svojega naroda. Tukaj pred oltarjem patrijarške cerkve že pet dni in pet noči leže njihove rakve, poleg katerih stoje sveče in kadilnice, a vladike in arhimandriti, svečeniki in menihi pojo molitve od jutra do večera.

Tudi gočoj so odpeli molitve, nalihi svetilkam olja ter odšli v svoje celice in zaklenili vrata s tremi ključi.

Pozno v noč, ko ni več odjekal pod cerkvenim svodom udarec motik, ki kopljejo grobove srbskim topovom, in ko so že spali vladike in arhimandriti, svečeniki in menihi v svojih celicah, tedaj so se prebudili mrtvi. Težki pokrovi na rakvah so se dvignili in blede svetloba svetilk je obsijala temna lica svetnikov. Kostni so zašklepetale in skeleti, ogrnjeni s hermelinovimi plašči, s kraljevsko krono na glavi, so se dvignili počasi in trudno iz svojih srebrnih ječ. Molče in ne drameči

85 tišin, vladajoče pod samostanskim svočom, so poklekli pred svetinjami sv. Simeona Mirotošivoga in sv. Save.

Z globokim in mračnim glasom, prihajajočim iz groba, zvečnim kakor strune na gosli, so odpeli poslednje molitve gospodu Bogu za svoj nesrečni narod. Molili so k tistemu Bogu, ki je nekoč uslišal Nemanjevo molitev za Zvečanski gori in mu potisnil meč v desnico, da zruši sovražnika in stopi na pot moči svojega naroda. Molili so k Bogu, ki je uslišal molitev svojega služabnika nadškofa Save, da je uničil nasilnika Strezo, posmeovalca in zločinca nad zakonom nebeškim in zemeljskim. Molili so k Miljutinovemu in Dušanovemu Bogu, molili k njemu, ki je kosovskega Lazarja sprejel v nebeško kraljestvo. Molili so k Bogu, ki je srbski narod pet stoletij podžigal z vero in z ljubeznijo do domovine.

Molili so tudi k njegovemu sinu edinorojenemu, ne k tistemu, ki sedi poleg njega na njegovi desnici, temveč k okrvavljenemu Bogu, kateremu je jesih tolažil žejo, kateremu je kopje prebodlo grudi. Prosili so ga, naj se usmili naroda, ki s krvjo plačuje svoj nauk: ljubezen do domovine.

Toplo in iskreno so molile kraljevske sence. Molili so za mrtve in za žive, za begunce, prosili so ga, da ojači sužnja, da okrepi izgnanca, da potolaži obupanca, da vlije moč opešancu, da pelje srbski narod skozi trpljenje in muke. Dolgo in toplo so molile kraljevske sence. Svetilke so dogorevale, skozi jutro je pričela prodirati jutranja svetloba in iz ceste se je že slišalo vrvenje ljudi, ki so se podajali v planine.

Končano je, končano je vse.

Zavezniki so si oprali roke, neprijatelj je zarjul: «Križaj ga.» Križ je postavljen na Golgota stoji pred nami. Že se spejamo nanjo.

Odhajamo v planine, vsi, kralji, vladarji, generali, vojska in narod. Podajamo se lačni in smrti nasproti.

Po sneženih vrhovih bomo gazili, se spuščali v mračne in mrzle soteske, kjer bomo pričakovali, kakor prvi kristjani v areni divjih zverí, da nas raztržejo. Po pečinah bomo slavili svojo slavo, obhajali sedmino za svojimi dragimi, spali v snegu in blatu in uspavalo nas bo lajanje volkov, prebudilo pokanje arnavtskih pušk. Padali bomo od lakote, umirali in cepali od bolečin. Zaspali nas bodo zameti, pogrezali se bomo v ponore in prepade, klali nas bodo divji Arnavti, ki bodo sejali smrt med nas in pogrezali se bomo v blatna jezera.

Povsod bomo zapuščali neobjokane grobove in zverí bodo glodale naše kosti. In ko dospemo tja do Jadranske obale, težko pričakujoči, da nam Evropa vrže kosce kruha in se pojavijo ladje na horizontu, noseče rešitev ostankom celega naroda, tedaj bomo umirali.

Bajka, bajka, bajka, katero bomo pripovedovali svojim vnukom, če preživimo, kakor so nam jo nekoč pripovedovali naši dedi.

In še tedaj, ko bodo vsi verovali, da so rešeni, ne bo konec našega trpljenja in bolesti. Široka morja bodo požirala naša trupla, razsuli se bomo po svetu brezdomovinci. V tujini, neznanih krajih in mestih bomo puščali svoje grobove, matere bodo jokale za otroci in ti za stariši. Kakor berači bomo prožili svoje roke in prosili usmiljenja in kruha. Silni bodo s peresom opevali naše trpljenje, silni bodo zaplakali nad našo neizgodo, silni nas bodo tolažili s toplimi besedami utehe. Toda ne bodo nas utolažili. Z gorkimi solzami bomo preštevali dneve izgnanstva in globoka bolelost bo hrana našemu hrepenjenju po domovini.

Bajka, bajka, bajka, katero bomo pripovedovali svojim vnukom, če preživimo, kakor so nam jo nekoč pripovedovali naši dedi.

Dokler bomo mi preživljali težke dni izgnanstva, tam daleč preko morja in gora, bo naša zemlja suženj treh strašnih gospodarjev in tisti krvavi košček zemlje, na katerem smo zrastle, ki nas je hranil in dojel bo zašušjen. Očetje, otroci, matere in sestre, cerkve in šole, grobovi naših mladih in dragih, vsi postanejo sužnji. Ceste se bodo izpraznile, v gorah bodo oživeli hajduki. Umri bomo ognji na naših ognjiščih in naših cerkvah. Grobovi otrok bodo hrepeneli po materinih solzah, zarjaveli bodo plugi; razpokala neizorana zemlja in mafere sirote jo bodo s solzami zalivale. Prsa mater se bodo posušila in prazne bodo njihale, kletev bo zamenila pesem materinsko. Vešala bodo zamenjala zakon, nasilje bo govorilo pravico, tolčajo postane pošteni, sramota bo dvignila svojo glavo in bo ponosno stopala po cestah, kjer je nekoč hodila po čednost. In prišla bo poslednja ura, blagoslovljali bodo milost božjo umirajoči in tisti, ki ostanejo živi, bodo zavidali mrtvecem.

Bajka, bajka, bajka, katero bomo pripovedovali svojim vnukom, če preživimo, kakor so jo nam pripovedovali naši dedi.

Najfinejša ljutomerska vina
ima v zalogi

Lovro Petovar, Ivanjkovec

las'nik vinogradov v Jeruzalemu.

2329

Najstarejša špeditijska tvrdka v Sloveniji

R. RANZINGER

Ljubljana špeditijska pisarna Jesenice

Podjetje za prevažanje blaga južno železnice. Erzovozni in tovarni nabiralni promet iz Avstrije in v Avstrijo. Zavarovanje. Podjetje za prevažanje pohištva. Skladišče s posebnimi zaprtimi kabinami za pohištvo.

Brzjav: Ranzinger. Interurban telefon 60.

M. KUŠTRIN
LJUBLJANA

Tehniško in elektrotehniško podjetje. Trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti na drobno in na debelo. Velika zaloga vseh vrst gumij, kolesne in avtomobilske pnevmatike. Slavno zastopstvo polnogumijastih obročev iz tovarne „WALTER MARTINY“ Na razpolago je hidravlična stiskalnica za montiranje polnogumijastih obročev.

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta št. 2.

Telefon št. 588.

Brzjav: Kuštrin Ljubljana.

Podružnica: Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.

Telefon št. 470.

Maribor, Jurčičeva ulica št. 9. Telefon št. 133.

Beograd, Knez Mihajlova ulica 3.

17

Razno perilo

za dame, gospode in deco priporoča tvrdka
A. & E. Škaberne,
Ljubljana, Mestni trg št. 10. 1526b

Pozor! Pozor!
Kupim perotnice
malih sokolov.
P. Capuder, Vidovdanska cesta št. 2.

Kontoristinja

samostojna slovenska in nemška korespondentinja, izurjena strojepiska in stenografinja, se takoj sprejme pod ugodnimi pogoji za tovarniško podjetje v Ljubljani. Prednost imajo absolventi inje slovenske trgovske šole. Ponudbe pod „Samostojna pisarniška moč 200“ na upravnistvo „Jutra“.

L. Mikuš
Ljubljana
Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic.
18 Popravila točno in solidno!

Gradbeno podjetje
ing. Dukić in drug
Ljubljana, Bohoričeva ul. 20.
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Dražba avta okrajnega zastopstva v Ormožu

se vrši dne 14. avgusta 1922. ob 11. uri dopoldne na dvo-rišču g. Kreutza, ključavničarja v Ormožu. Avto je tovarni, 2-tonski, tvrdke „FIAT“ z železnimi obroči ter v dobrem stanju. Vzklicana cena 60.000 K.

Zaloga klavirjev in pianinov
najboljših tovarn Bösendorfer, Czapska, Ehrbar, Hözl, Schwegelhof, Original Stingl itd. Tudi na obroke.
JERICA HUBAD, roj. DOLENC, LJUBLJANA,
Milskejeva ulica 5.

Dunajski mednarodni semenj
od 10. do 18. septembra 1922.
Najugodnejša prilika za trgovce v Jugoslaviji.
Zadnje novosti v tehniki, kakor tudi v oblačilni, luksuzni, galanterijski, papirni industriji ter novosti v igračah. Stavbeni oddelki z najmodernejšimi načrti za industrijo in stanovanjske stavbe.
Vsa pojasnila daje
Wiener Messe A.-G., Wien VII., Messepalast,
kakor tudi častno zastopstvo v Ljubljani: Avstrijsko zastopstvo: Turjaški trg št. 4.

Prometni zavod za premog
d. d.

v Ljubljani
prodaja

iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanski in
trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

I-čehoslovaški in angleški koks
za livarne in domačo uporabo,
kovaški premog, črni premog
in jajčne brikete.

Naslov: 16

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II.

„SLOGRAD“

slovenska gradbena in industrijska d. d.,
Ljubljana. Telefon št. 180.

Brzjav: „Slograd“.
Tekoči račun pri Slovenski eskomptni banki v Ljubljani.
Tehnična pisarna v tovarni Keršič, Spodnja Šiška, Frankopanska cesta št. 151.

Izvršuje: stanovanjske hiše, trgovska poslopja, moderne industrijske zgradbe, betonske in železobetonske konstrukcije, vse vrste vodnih naprav na podlagi 25 letnih izkušenj.
Specijaliteta: železobetonske cevi za vodne naprave in vodovode.
Zastopa: Patent dr. inž. Empergerja za izvajanje konstrukcij iz armiranega betona z litoželeznimi ploškami za visoke tlačne napetosti (kakor pri skladiščih, „silo“ mostovih in podobno).
Izdeluje: vse vrste tehničnih projektov in statičnih proračunov.

Domace vesti

Desettletnica bitke pri Kumanovu. Dne 11. oktobra bo slovesno proslavljena desettletnica bitke pri Kumanovu, v kateri so Srbi popolnoma potolkli turško armado, osvobodili Kosovo polje in prodiral zmagovito dalje v južno Srbijo, kjer so potem v bitoljski bitki zadali turškim ostankom zadnji udarec. O priliki desetletnice se bo v Kumanovu postavil temelj za novo cerkev, v kateri bodo počivale kosti kumanovskih junakov. Vrše se tudi že priprave, da se prepeljejo v domovino zemski ostanki vojvode Dragutina Putnika, predsednika narodne skupščine Andrije Nikolića, Franje Supila, člana Jugoslovanskega odbora Milana Turića, književnika Ljudevita Vukičevića in ministrskega predsednika Milenka Vesnića. Ponovno se je pokrenilo dalje vprašanje gradnje Panteona na Kosovem polju po načrtu Meštrovičevega Kosovskega hrama.

Zdravstveno stanje dr. Ivana Tavčarja. Kakor izveemo, se je zdravstveno stanje dr. Ivana Tavčarja, ki leži bolan na Visokem, zadnje dneve zelo poslabšalo.

Zanella v Zagrebu. Bivši predsednik reške konstituantne gosp. Zanella, ki se je mudil nekoliko časa v Beogradu, je predvčerajšnjim odpotoval v Zagreb.

Naši oficirji v Italiji. Ministrstvo vojne in mornarice je odredilo, da se odpotuje devet naših oficirjev v Italijo v svrhu nadaljnjih študij. Eden teh oficirjev je sprejet v artiljerijsko šolo v Bragianu, štirje v kavalerijsko šolo v Pinepolu in ostali štirje oficirji v avia-tično šolo v Milanu.

Krsta Cievarić. Poročali smo, da je prevzel uredništvo »Beogradskega dnevnika« poseben redakcijski odbor iz konzorcija, ki je doslej materialno in intelektualno podpiral »Beogr. dnevnik«. Konzorcij je naslednji dan Krsti Cievariću odpovedal službo. Cievarić bo sedaj ustanovil nov dnevnik »Stari beogradskega dnevnika«.

Samomor grofa Draškovića. V Zagrebu se je v petek zvečer ustreliš v svojemu stanovanju grof Josip Drašković, rojen leta 1884., v gradu Bisag pri Vukovaru. Grof Drašković je zapustil tri pisma, katera pa je zadržala njegova rodbina. Zli se, da so pokojnika ne-ugodno finančne razmere gnale v smrt.

Odvetnik dr. Josip Furlan. Na svojem posestvu v Mirkah pri Vrhniki je včeraj v soboto dopoldne na izprehodu v idilični Močinski nasadam upeljal dnevi ljubljanski odvetnik dr. Jos. Furlan. Zadel ga je kap. Pokojnik je bil zaradi svoje izvršne odvetniške prakse znan v najširših ljudskih slojih. Bil je vzorno delaven, vreden in marljiv mož, ki je živel ves le svojemu poklicu in svoji obitelji. Vzgojil je celo vrsto mlajših tovaršev, ki mu vsi priznavajo, da so si pridobili v pokojnikovi holi najboljše prak-se. Rajnik je bil vedno simpatično ve-sel, dovipen in prav po staroslovanski šegi izredno gostoljuben človek. Po svo-jih roditeljih je podedoval naravnost žensko mehko in usmiljeno srce ter je pomagal v dejanju marškomu, ne da bi vprašal po njegovem političnem prepri-čanju. Zato je imel pokojnik ogromno iskreno vdanih prijateljev in globoko hvaležnih znancev in znank. Kot soprog in oče je bil zlata duša, ki mu je tež-ko najti enake. V skrbni za svoje je de-lal neumorno. Zapusti vdovo in več otrok. Spuščovani obitelji tudi naše glo-boke sočutje! — Pogreb pokojnika se vrši v ponedeljek popoldne ob 3. uri na Mirkah.

Imenovanje ravnateljstva »Okrožne- ga urada delavske zavarovalnice v Lju-bljani«. Minister za socialno politiko je imenoval v ravnateljstvo »Okrožnega urada delavske zavarovalnice v Ljublja-ni« 16 članov in sicer polovico iz vrst de-lodajalcev ter polovico iz vrst delojem-alcjev. Imenovani so: Fran Golob, to-varnar v Ljubljani, tajnika »Zveze indu-strijskega« g. Golia in inž. Šuklje. Indu-strijskec Rojina Anton, podjetnik Fran Ravnikar, Ivan Kravos iz Maribora, Ivan Bizjak iz Celja, Fran Kavčič, predsednik gostil. zadrug, Melhior Cobal, I. Hovnik ter A. Krajcar iz Maribora, I. Vrečar iz Celja, strokovni tajnik Avgust Cvikelj, Rudolf Juvan, Fran Majcen ter Valentin Urbančič. Prva seja ravnateljstva se vr-ši v torek dne 1. avgusta ob 9. uri.

Ordre proti koleri. Zdravstveni od-sek ministrstva za narodno zdravje je ukrenil zdravstvene korake na naših že-leznicah, da se ne zanese kolera na na-še ozemlje. V Zombolju in v Subotici se ustanovi karantena za pregled potnikov.

Pojasnilo glede prirejanja shodov. Z ozirom na različno tolmačenje člena 14. vidovdanske ustave smo prejeli nastop-no uradno pojasnilo. Glede prijav sho-dov politični oblasti pravi člen 14. naše ustave, da predpiše natančnejše odredbe o pravici zborovanja zakon. Ta zakon še ni izšel in veljajo torej še stari zaka-ni predpisi o zborovanju, kolikor ne nasprotujejo ustavi sami. Ko je ustava stopila v veljavo, je stari zborovalni za-kon iz leta 1867, avstr. drž. zak. št. 135, veljal v toliko, kolikor ni bil izpreme-njen s točko 3. naredbe ministrskega sveta z dne 20. maja 1919 o izločanju od veljavnih zakonov. Ta naredba se je pravočasno predložila zakonodajnemu odboru v preučil in ima tedaj v zmislu člena 130 ustave moč zakona. Glede sho-dov določa ta naredba nastopno: »Shodi katerekoli vrste, bodisi splošno pristopni ali omejeni na povabljene goste, bo-

disi v zaprtih prostorih, ali pod vedrim nebom, se smejo prirediti proti predhod-ni prijavi politični oblasti. Shode pod vedrim nebom sme politična oblast iz razlogov državnega interesa ali javnega mira in reda zabraniti. Ta predpis ureja le nekatera načela o shodih, nima pa raz-nih podrobnih predpisov. Glede neureje-nih vprašanj velja z ozirom na zgoraj navedeno tedaj pač še stari avstrijski zborovalni zakon iz leta 1867. To velja posebno glede rokov za prijavo shodov. Za prijavo shodov je zborovalni zakon iz leta 1867 določil glede obse pristopnih shodov rok treh dni. S členom 14. ustave se je ta rok skrajšal glede zborovanj pod milim nebom na 24 ur in valed tega pač tudi glede ostalih zborovanj. S tem predpisom je ustava edino le določila: 1.) da tudi za zborovanja pod milim ne-bom ni treba oblastvenih dovolil in 2.) da celo za zborovanja pod milim nebom zadošča prijava rok 24 ur. Nikakor pa ni ustava določila, da za druga zboro-vanja sploh ni treba prijave, ali da se sklicateljem ni treba držati nobenega roka. Kjer pa zborovanja pod milim ne-bom zadošča prijava 24 ur poprej, tedaj se seveda za druga zborovanja ne more zahtevati bodisi daljši rok, bodisi morda celo kako oblastveno dovoljenje.

Pevski zbor Glasbene Matice. Kakor že javljamo prirediti pevski zbor »Glas-be Matice« v proslavo 50letnice svojega obstoja dne 6. avgusta 1922 izlet v Ro-gaško Slatino in nastopi ob pol 9. uri v dvorani zdraviliškega doma s koncer-tom, na katerem bo proizvajal jugoslov., umetne in narodne pesmi. Sedeži in sto-jišča so že v predprodaji pri trgovcu I. Beraniću v Rog. Slatini. Za povratek iz zdravilišča je zagotovljen zboru pose-ben vlak, ki odide ob 23.57 iz Rogaške Slatine in bo imel v Grobelnem svezu s osebnima vlakoma v smeri proti Ljublja-ni in proti Mariboru. Posebnega vlaka se lahko poslužijo tudi nečlani in drugi posetniki koncerta, ki se nameravajo vr-niti še v noči domov.

Hrvatski srednješolci na Triglavu. Pretekli teden je sedem dijakov kopriv-niške gimnazije v družbi štirih tovaršev iz Osijeka napravilo izlet v triglavsko pogorje. Razdelili so se dve skupini: prva je šla iz Mojstrane do Aljaževe koče ter preko Praga do prenočišča na Kre-darici, druga pa dva dni kasneje z Ble-da po Tominskih steh. Prva skupina je imela s vrha krasen razgled. Ob sku-pini sta se vrnila preko triglavskih je-zer na Bohinj in potem nazaj na Bled.

Slovensko Planinsko društvo opozar-ja svoje člane, da se držijo pri turah v obmejnem gorovju takih potov in točk, koder ima Slovensko planinsko društvo svoja zavetišča in poti. Svari pa turiste, da brez poprejanje napovedi pri obmejnih stražah ne hodijo po takih grebenih in prelazih, koder promet turistov ni pro-veden.

Pozor ljubljanske tverdko. V zletnih dneh pričakujemo izredno velikega šte-vila gostov. V svrhu reklame se bodo v bližnjih dneh nudili Sokolstvu prijaz-nim ter naklonjenim tverdkam majhni le-paki z zletno štampiljko. Tverdko prosim, da jih izstavijo na občinstvu vidnem kraju: v izlozlah in oknih. Naši gostje pa se bodo na primeren način opozorili, da se pri svojih nakupih ozirajo predvsem na one tverdko, ki so Sokolstvu naklonjene.

Iz mariborskega občinskega sveta. Na tajni seji mariborskega občinskega sveta, ki se je vršila v petek, je bila prošnja bivšega veterinarskega nadzorni-ka, živinozdravnika Hinterlechnerja za zopetni sprejem v magistratno službo od-klonjena z motivacijo, da je preiskava kljub kazenski oprostitvi vendar dognala toliko obtežilnega proti njemu, da mu ni mogoče zaupati tako odgovornega mesta.

Na državni trgovski šoli v Mariboru je razpisana služba učitelja komercija-lista s prejemki, ki so določeni za pro-fesorje, oziroma predmetne učitelje sred-njih šol poleg pripadajoče draginjske doklade. V poštev pridejo kompetentni, ki se izkažejo z usposobljenostnim iz-pitom za I. skupino na dvorazrednih tr-govskih šolah, potem tudi neizprašani kompetentni kot namestni učitelji; diplo-mirani absolventi trgovskih visokih šol in trgovskih akademij s predpisano prakso. Prošnje, naslovljene na minist-rstvo za trgovino in industrijo, oddelek v Ljubljani naj se vložijo do 25. avgusta 1922. Prošnjam je priložiti domovinski in krstni list, curriculum vitae, studijs-ka in druga spričevala. Prošnji, ki še niso v državni službi, morajo poleg tega priložiti uradno-zdravniško in npravstve-no izpričevalo.

Obitno gibanje v Mariboru. Na toza-dnevno našo notico v št. 170 nam iz Ma-ribora naknadno poročajo, da ga. Josi-pina Letonja ni Nemka, marveč da je njena trgovina staro slovensko podjetje, ona sama pa vedno slovenskega in na-prednega mišljenja. Prodala je ga. Leto-nja le del svoje detailne trgovine, ostalo podjetje (izdelovanje perila, kravati itd.) pa obdrža sama in ga še poveča. Po-pravljamo s tem krivico, ki smo jo stori-li nehoti in nevede.

Čudne razmere pri stanovanjski ob-lasti v Kočevju. Prejeli smo: Zelo slabo vplivajo osobito na preprosto ljudstvo v naši državi tudi take stvari, kakor so se dogodile pri nas. Tukajšnji zobozdrav-nik je moral čakati vse leto, da se mu je nakazalo stanovanje in to šele na ur-genco socialnega skrbstva v Ljubljani.

Stančeva koč. Vrh Triglava tka-zuje zelo veliko obiskovalcev; doslej je vpisanih v knjigi v Aljaževem stolpu že 520 turistov, kar je veekako zelo mnogo, če premislimo, da je bilo lani zgoraj skupno nekaj nad 1750 ljudi. Saj je znano, da se začne prava sezo-na za ture na Triglav šele v avgustu.

Vreme je sicer letos v splošnem ugodno za ture, toda kar se tiče lepe-ga razgleda, se dosežanji tedni ne mo-rejo posebno pohvaliti. Povečini se drže megle okrog najvišjih vrhov in grebe-nov, ali vsaj nizko nad njimi. Tudi uraza je dovolj; saj je pobelil n. pr. na Kredarici od 1. julija dalje že tri-krat sneg. Najmočnejše je snežilo dne 16. julija; takrat je padal sneg celo na Rudnem polju in v Konjščici, torej pod 1350—1450 m.

Oskrba po kočah je zelo dobra. Zlaj-ko prihaja vedno več turistov iz hrvat-skih in srbskih krajev, je umestno po-svečati čim več pažnje na to, da so koče založene z dobrimi razglednicami. Ta stran je pri nas zelo zanemarjena. Šele zadnje dni so dobili ponekod lep-še slike, ponekod pa vlada še vedno veliko slomaštvo. Tako n. pr. nima Vodnikova koč, odkoder se nudi naj-lepši pogled na vse tri glave Triglavo-ve, niti ene razglednice z lastno kočo ter z lepim razgledom. Pri tem pa je mogoče kupiti iste slike spodaj v Bohinju, kjer vam jih tudi računajo po tri krone. Oskrbnici koč pa je nerodno, ko ne more postreči gostom, nje seve-da ne zadene nobena krivda.

Gozdni požar. V planini Dubočici v arezu sjeničkem (Novi Pazar) je nastal velik požar, katerega vzrok je neznan. Enako se nahaja v požarju tudi državni gozd Malosna pri Učicah, v planino Sto-lovo pri Kraljevem je pa moralo oditi vojaštvo, da lokalizira požar.

Poltski samomora iznajditelja Bo-gatirjeva. Ruski begunec, inženjer Bo-gatirjev, znan kot iznajditelj posebne pe-či, ki porabi prav malo drv, se je poiz-kusil v Beogradu usmrtiti v kopališču al je prezeval žile na obeh rokah in našli so ga že popolnoma onesveščenega. Po-nunjenju zdravnikov je njegovo stanje zo-lo resno, pa ne brezupno. Bogatirjev si je hotel končati življenje za to, ker je zapadel rok za plačanje menice na večji znesek, ni pa imel denarja za plačanje. Svojo ženo in oba otroke je že pred par dnevi poslal v neko zdravilišče v Nem-čiji. Lani je bila peš inženjerja Bogatir-jeva razstavljena na ljubljanskem vele-sejumu in je vzbujala splošno pozornost.

Oropan mrtve. Nedavno smo poro-čali o umoru nekega neznanega človeka, katerega so našli mrtvega in oropanega v grmovju ob cesti med Planino in Ra-kekom. Kakor doznava tržaška »Edi-nost«, je umorjeni mladenič menda 28 letni Peter Jakac iz Velikega Mluna pri Buzetu. Potoval je iz Mluna v Celje, ka-mor pa ni došel. Njegovi sorodniki iz-javljajo, da je pokojni Jakac nosil s se-boj 500 lir in 2000 dinarjev, katere vsote pa pri umorjencu niso našli. Brez dvo-ma je bil umorjen in oropan.

Zasačeni tihotapec. Obmejna policijska straža v Bakru je zasačila znanega tihotapca Lazo Milakovića iz Sušaka, ko je nameraval pretihotapiti 6,5 kg srebrne valute in 114 kg tobaka. Pred nekateri-mi dnevi pa so zaplenili finančni organi 14 kg srebra, ki je bilo last tihotapca Antona Godine. V to tihotapstvo je za-pleten tudi neki agent generalnega in-spektorata ministrstva financ, za katerim je bila izdana tiralica.

S Triglava.

Obisk v Julijskih planinah je letos zelo živahen. Lansko leto so že iz-kazale planinske kočice okrog Triglava zelo visoko število turistov, letošnja sezona pa bo očitno imela še večji po-set. Vseh gostov je imela n. pr. Kre-darica lani nekaj nad 1500. Lansko leto je bilo vpisanih do vštetege dne 25. julija, 376 tu-ristov, letos pa isti dan že 490 obisko-valcev. Sklepati je tedaj, da bomo lan-ski obisk še močno prekosili.

V Vodnikovi koči na Velem polju (1804 m) se je do 25. julija vpisalo že 217 posetnikov, to je za tretjino več nego lani do istega časa. — Aleksan-drov dom pod Triglavom (2408 m) je prejel doslej že 300 turistov. Najmanj obiskovana je seveda odročeno ležeča

okrog Triglava, posebno na bohinjsko stran. Popravila potrebna je po-sebno pot iz Aleksandrove kočice na Triglav, toda pot po njej je seveda še vedno absolutno varna.

H koncu še iz turistovske knjige na Kredarici: štirje mladi turisti, če se prav spominjam, akademiki, so prepri-zali severno Triglavsko steno v 12 urah. Pojli in stori tudi ti tako!

Odgovorni urednik Fr. Brozovič
Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«
Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani

Schapiroogr. role
THE REX Co., Ljubljana

Na prodaj.
Filter s azbestom se ceno prod. Poizve se v upravi »Jutra«.

Rdo posodi obrtniku 2000 dinarjev
proti obresti, da nakupi za svojo obrt potrebna orodja. — Cenjene ponudbe pod »Subsolikar in pleskar« na upravo »Jutra«.

Industrija perila
POVH & MEDIC, NOVO MESTO.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 29. julija 1922.		Ljubljana 306 m nad morjem			
Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10
Ljubljana	7.	764.1	16.8	sev. zap.	več obl.
Ljubljana	14.	764.7	22.5	jug. zap.	del. obl.
Ljubljana	21.	766.8	17.6	sev. zap.	—
Zagreb	7.	769.9	16.0	vzhod	oblačno
Beograd	7.	763.1	14.0	sev. zap.	del. obl.
Dunaj	7.	765.7	14.0	—	več obl.
Praga	7.	765.5	13.0	—	del. obl.
Inzmot.	7.	767.1	11.0	bravetra	—

V Ljubljani barometer višji, temperatura normalna. Sonce vzhaja ob 4:35, zahaja ob 19:37

Dr. Ivan Pintar
začasno ne ordinira.

Kupim
avstr. jubilejske znamke,
tudi popolne zbirke, kakor tudi druge znamke. Plačam najvišje cene. Nemško-avstrijske znamke v celih polah po 100, 200 in 500 komadov. Zamenjajem tudi proti dinarju ali drugim znamkam. Vpraša se pri vratarju hotela »Sion« od 9. do 12. ure.

Nudim
po najnižjih cenah:
otrobe, moko za krmo, fižol
in druge deželne pridelke.
Ljudevit Sirc, Kranj.

Poslovodja se sprejme

v podružnico trgovine z mešanim blagom in deželnimi pridelki na debelo.

Predpogoji: Absolvirana trgovska šola in dokazi o opravljanju slične službe do sedaj. Ponudbe na Butina & Kajfež, Kočevje.

Potrji globoke žalosti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresljivo vest, da je naš preblagi soprog, oče, ozir. tast in stari oče, gospod

dr. Josip Furlan

odvetnik v Ljubljani

danes ob 9. uri zjutraj v 56. letu starosti nenadoma preminul.

Pogreb našega nepozabnega ranjkega bo v po-nedeljek, 31. julija 1922 ob 15. uri iz hiše žalosti na Mirkah na pokopališče na Verdu.

Ljubljana-Mirke pri Vrhniki, dne 29. julija 1922.

Žalujoči zaostali.

3366

Hči papeža — Lukrecija Borgia

«Ona je pri Cezarju,» reče Gennaro. «Prebiva v njegovem taborišču, preoblečena v pažjo; rekla mi je, da ga bo spremljala v Pariz.»

«Grafica Orsini? ... Ah, to je nočica, ona je v Cezarjevem taborišču?»

«Ne govori več o njej,» pravi Gennaro. «Skušal jo bom čimprej pozabiti. Zdela se mi je nekoč svetlejša kot solnce, blažje kot zvezde, dragocenejša kot vsi zemeljski zakladi, toda odkar to solnce sveti Cezarju, odkar te zvezde razsvetljujejo njegovo noč, odkar je ta zaklad njegov ... ah, gospa, kako sem nesrečen!»

Mali Gennaro je točil vroče solze. Lukrecija mu je v tlažbo z belimi rokami gladila bujne kodre in pristonila glavo na svoje prsi.

«Rekla bi ti, Gennaro,» prične ona, «da se tvoje vroče solze pretvorijo v solze radosti, obetala bi, da ti zasije tisočkrat jasnejše solnce; toda jaz sama sem tujetnica, popolnoma ločena od sveta. V tem gradu hočejo zlomiti mojo voljo.»

«To se ne zgodi!» sikne Gennaro in se vzravna s plamtečimi očmi. «Gospa, jaz sem se s tisočimi nevarnostmi vzpenjal ob zidovju tega gradu; mučil se, da mi je kri silila izza nohtov, samo da vas prepričam o svoji vdanosti. A zdaj ... zdaj vas hočem osvoboditi, gospa!»

«Ti mene ... ti mene, otrok moj? Ah, kako moreš ti razrušiti to zidovje, dvigniti krov in me iznesti v svojem naročju?»

«Tega ne morem,» odvrne Gennaro, «toda mislim, da mi bo uspelo odpreti vrata, ker sem se zato pobrigal in prišel s seboj potrebna orodja.»

Lukrecija se je zavzela, ko je videla, da je Gennaro izpod suknjice izlekel velik odpiralnik.

«Gospa,» je zašepetal Gennaro, «ako se mi posreči odpreti vrata, stečem po stopnicah; z grajskimi vrati pa menda ne bom imel preveč težavnega opravila.»

«Toda vrata bodo gotovo dobro zastražena.»

«Stražo odstranim sam,» odvrne Gennaro resno, kakor mlad junak.

Lukrecija je v navdušenju poljubila Gennara na lica, usta in ga že zdaj pri-

čela imenovati svojega malega osvoboditelja.

«A vendar, Gennaro,» se obrne k njemu, «ako nama tudi uspe, priti do ceste, mi je vendar malo pomagano, ker jaz moram v Rim ... še to noč moram dospeti tja, za to pa potrebujem dva konja.»

Gennaro je gledal trenutek obupno predse; ali naenkrat vzklizne mali domišljavček, ki se vsaj v duhu znal uklanjati vse zapreke:

«Se enkrat se vtihotapim v Cezarjevo taborišče in ukradem konja. Ničesar lažjega. Konjarji so se danes upljani z vinom, katerega jim je poklonil Cezar. Gotovo ležijo pijani okrog, smrčijo in ne pazijo na konje.»

«Kako srčna in odločna je mala dušica!» oduševljeno reče Lukrecija v sebi. «Ah, otrok moj dragi, dal Bog, da bi uporabljal te divne lastnosti samo v dobro!»

Teh besed si Gennaro ni mogel razjasniti. Že je stopil tiho h vratom in jih pričel odklepavati z odpiralnikom.

«Boš li dovolj močan, da jih odkleneš,» vpraša Lukrecija skrbno.

«Vrata niso zaklenjena, glejte, prav na lahko se odklepajo.»

«Zares!»

Gennaro je rahlo okrenil in vrata so se odprla.

«Tega si nikakor ne morem razjasniti,» reče Lukrecija z velikim začudenjem; «sama sem slišala, kako je predstojnica dvakrat obrnila ključ in ga vzela s seboj. Toda naj bo kakorkoli, Gennaro, ne izgubljava časa. Daj mi roko in tiho stopajva po stopnicah.»

Drag ob drugem sta se oprezno pomikala navzdol. Vse je bilo mirno, ničesar se ni premaknilo, na stopnicah ni bilo opaziti ničesar sumljivega. Svetiljke, ki so brlele pred svetimi podobami, so medlo razsvetljevale stopnice in hodnike.

Prišlo je najtežje. Pri samostanskem izhodu je stala mala hišica sestre vratarice. Skozi okence je mogla vedno opazovati prišlece in odhajalce samostanske.

Gennaro je švrtlo stisnil bodalec. Divjo odločnost je izražalo njegovo lepo lice; šepnil je Lukreciji:

«Za menoj, gospa, boril se bom za tvojo svobodo!»

Toda boja ni bilo treba. Z edinim pogledom skozi vrataričino okence se je

Lukrecija prepričala, da v celici ni nikogar ... sestra vratarica to noč ni bila na svojem mestu.

Čudovito ... zares čudovito. Sicer pa končno ni bilo manj presenetljivo, da tudi težka železna vrata niso bila zaklenjena ... in tako sta oba begunca premagala poslednjo zapreko in naglo odhitela iz samostana.

Od nikoder ni bilo čuti glasu. Zdelo se je, kakor da bi dober angelj podpiral beg.

Pihal je hladen nočni veter, toda je bil veter zlate svobode.

«Ako se mi zares posreči, da se ob pravem času dospem v Rim in tam rešim življenje, s katerim me vežejo vezi najiskrenejše ljubezni, potem se moram zahvaliti samo tebi, moj Gennaro. Dete, saj nisi ne slutiti, komu izkazuješ svojo verno ljubezen, toda Bog ve ... Bog sam je hotel tako!»

Medtem, ko je Lukrecija govorila te besede, sta že dospela na široko cesto.

«Luč!» je splašeno vzkliznil Gennaro in pokazal na droben plamenček, ki se je videl v bližini, trepetajoč na stebelu, kakor bi v čast Materi Božji brlela večna lučka.

«Pojdiva tja!» reče Lukrecija, ki se zadnje trenutke že ni mogla odločiti na desno in ne na levo. «Angelj božji, ki naju je vodil doslej, nama pokaže pot ...»

«Konj!» je zopet pritaženo kričnil Gennaro. «Ne, dva sta! Ne čuješ, gospa, vselega hrzanja? Poglej, tam pod drevesom, kjer je lučka, tam stojita dva konja! Dragi angeljski so se torej pobrigali tudi za to; prižgali so lučko, da bi lažje zapazila konja!»

Lukrecija se je zdržnila. Isti hip je prevzela mučna misel: kaj ni vse to, kar se je zgodilo poslednji četrt ure, samo nadaljevanje njenega sna? Ne, ona bedi, to ni sen, toda vse je, kakor v sanjah. Ali ni, kot da tajno za njo skrbi ljubljena mati?

Mati!

Lukrecija se je nehote okrenila in pogledala na samostanska okna.

Opazila je, kako se je od okna v prvem nadstropju odmaknila bela postava ...

«Semkaj, lepa gospa,» se je začul Gennarov veseli klic. «Ej, to sta konja! Preko vsega sveta bi mogel z njima. Iskra sta in čila. Glejte, tu ob sedlu hrana za pot in orožje! Ah, ljuba go-

spa, gotovo upam, da nama spovednik da odvezo, če se pregrešiva zoper sedmo božjo zapoved in si prisvojiva divna konja.»

«Brez gospodarja sta,» odvrne Lukrecija, «imava torej nekaj pravice do njih. Mislim pa vendar, da sta konja pripravljena za naju. Zdaj pa, junček in rešitelj moj, Gennaro, ne izgubljava časa. Jutri pred poldnevom morava biti v Rimu. Ljubezen je hitrejša kot mrtnja ... prehitela bo ubijalske roke, ki dvigajo bodalo nad ljubljeno srce.»

V noč sta zdirjala dva jezdec: Lukrecija Borgia in njen verni paž ...

Krvavo rdeče je tonilo solnce v zapad in nad večnim gradom so se dalj-sale sence. Na razglatih in zapenjenih konjih sta se pred malimi vrati palače Biselli ustavila Lukrecija in Gennaro.

Nezgoda, ki je zadela Lukrecijinega konja, da je tri ure pred Rimom izgubil podkev, je primorala vojvodinjo, poiskati kovača in dati konja podkovati. S tem je bilo izgubljenega precej dragocenega časa in namesto, da sta dospela v Rim popoldne, kakor se je Lukrecija nadala, sta pridirjala pred palačo šele ob mraku.

«Odvedi konja na dvorišče in dobro se pobrigaj zanja, Gennaro, zaslužila sta! Ne bom ju več upotrebljevala, držala ju bom milostno v svojem hlevu. Tebe pa, ljubček moj, takoj pozovem k sebi!»

Te besede je dejala Lukrecija, ko je stopala s sedla; takoj nato je odprla male dveri in pohitela v palačo.

V veliki zgradbi je vladala tišina kakor v cerkvi. Drugače so po stopnicah in hodnikih vedno odnevali koraki služinčadi, danes pa Lukrecija, silno začudena, ni srečala nobenega svojega lakaja, ko se je dvigala v gornje nadstropje.

Ali je Alfonz že došel? Morda ga najde v njegovi delavni sobi? Morda sedi tam za pisalno mizo, motri njeno sliko in hrepeneče čaka na njeno vrnitev.

Lukrecija odpre vrata delavne sobe — bila je prazna. Bolesno razočarana je hotela lepa mlada žena stopati dalje, a tedaj zapazi pestri Alfonzov plašč, položen preko stola; na drugem stolu pa je ležal njegov meč in klobuk.

«On se je vrnil ... on je tu!» ee je vzdavila Lukrecija. «O, potrpi še par trenutkov, mirno moje srce, morda samo še hip in ležala bom v njegovem naročju, poljubljala bom njegova usta in mu šepetala z radostnim ponosom: «Alfonzo, jaz sem te rešila ... Toda, kje je? V katerem delu palače? Takoj moram pozvati dvornega slugo, da me obvesti!»

Potegnila je za svileno vrstico. Jasno je odjeknil glas hišnega zvončka.

«Kaj je zapuščena vsa palača?» ljuto stisne Lukrecija zobe. «Poklicala bom k redu dvornega in vse ostale sluge. Takoj jih poženem iz službe ... vse bom ... ne, ne, vsem bom oprostil, ker sem neizmaerno srečna, a kdor je srečen, odpušča ... Zdaj si lahko vse razjasnim. On je v moji spalnici. Truden od pota in ostre ježe je legel k odpočitku. Gotovo je prepričan, da bom najprvo došla v svojo sobo.»

Lukrecija še ni utegnula, odgniti svoj plašč, še vedno je imela na glavi klobuk z valujočim perjem. Na njej je še lepela prašina in blato rimskega močvirja. Toda ni utegnula očistiti sledov svoje poti. Na njenih jezdnih škornjičkih so zvenkale srebrne ostroge, ko je pohitela skozi dvorane in z drhtečo roko prišla za kljuko na vratih spalnice.

Ni se varala. Spalnico je razsvetljevala medla svetiljka, a tam na njenem svilenem ležišču je počival Alfonz Aragonski v popolni opravi, z glavo obrnjeno v blazino.

«Alfonz, ljubljeni soprog, Alfonz, imam te zopet, jaz sem ... tvoja Lukrecija, tvoja ...»

Sredi teh ljubavnih besed je Lukrecija kričnila. S prepašenim, nakaženim obrazom se je sklonila nad možem, ki je ležal mirno, nepremično. Lahno so se dvignile njene roke, a njeni prsti so se zvijali v krčevitih trepljajih.

«Prepozno ... prepozno!» se je iztrgal divji krik iz Lukrecijinih prsi. «Smrtni angelj, skobec, Cezar Borgia, je doletel pred menoj ... on ga je umoril!»

Nemo je padla Lukrecijina glava na prsi ljubljene soproga in je ležala tam, kjer je iz Alfonzovega srca močel umetniško izdelani ročaj bodalca.

(Koniec drugega dela.)

Ustanovljeno leta 1896. Ustanovljeno leta 1896.
Mednarodni transporti
Antonio Biancheri & Comp., Postojna
Centrala: Ponteba.
Podružnice: Postojna (Poštni predal 17), Villach (Poštni predal 51). — Agente: Prestranek, Trbiž, Arnoldstein.
Odpreda vsake vrste blaga.
Specialna odpreda živil, žive in zaklane živine v katerikoli kraj.

Največji davki

katere plačate, vam nastanejo, ako ne gledate na to, kjer nakupujete, izgubite — enar in imate poleg tega večkrat še sitnosti. Poiščite enkrat z ilustriranim katalogom tvrde **H. Suttner (imetnik Henri Maire)** v Ljubljani št. 6. Ta vam svetuje resnično dobre ure, specialne znamenke »IKO« iz lastne tvornice v Švici, kakor tudi druge dobre žepne ure, zapestne ure, svetilne in stenske ure, verižice, prelane, zapestnice, ubane, namizno orodje, krstna in birmaska darila in vs drugo zlatno in srebrno. Pa tudi porabne predmete, kakor n. pr. škarje, nože, britve, lasestrižne in brivske stroje, steklorezce, doze za tobak, svalčice in smodke, nažigalce in denarnice kupite dobro in ceno pri trvdki:

H. SUTTNER (imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6.

Svarilo.

Društvo krovskih mojstrov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani opozarja vse cenjene hišne posestnike, gospodarje, njih namestnike i. t. d., da ne dajo pokrivati in popravljati svojih streh na poslopih raznim elementom in krpučarjem, kakor se je to v večji meri dogajalo do sedaj.

Taki ljudje pokvarijo, strehe tako da jih strokovnjaki za njimi popravljati ne morejo. Tudi bodo odslej dalo društvo take nekoncesionirane kvaritel e streh za vsak slučaj policijsko zasledovati ter jim tako na mestu ustaviti delo.

V Ljubljani, dne 25. julija 1922.

J. Križnar,
predsednik.

Gril,
tajnik.

Več stavbenih parcel

v velikosti po 400 do 500 m² se proda v Zgor. Šiški. Pojasnila daje **Albin Smerkolj, Ljubljana,** Kolodvorska ulica 24.

Zavod za impregniranje lesa

d. d.

v Ljubljani

sprejema vsa naročila za impregniranje železniških pragov in drugih lesnih izdelkov.

2362

Točna izvršitev. — Cene ugodne.

Pisarna: Dunajska cesta št. 38, I. nadstropje.

Kraljeva dvorna spedicija

„ORIENT“

mednarodna, trgovsko-spedijska in skladiščna d. d. v Mariboru

Podružnice: Ljubljana, Beograd, Zagreb, Jesenice, Rakek, Bakar, Split, Osijek, Subotica, Novisad.

Mednarodni spedijski koncern.

Razpisuje se

II. EMISIJA DELNIC

Izredni občni zbor delničarjev je sklenil dne 10. julija 1922 zvišati delniško glavnico

od **Kj. 4.000.000.—** na **Kj. 10.000.000.—** nom.

z izdajo

15.000 novih delnic à Kj. 400.— nom. v skupnem znesku Kj. 6.000.000.—
s pravico na dividendo za leto 1922.

pod sledečimi pogoji:

1. Dosedanji delničarji imajo pravico optirati na vsake dve stari delnici po eno novo delnico II. emisije po tečaju K 460.— plus 5%, obresti od nominalne K 400.— od 1. januarja 1922. do dne vplačila.
2. Z delnicami, ki jih stari delničarji ne bodo optirali, razpolaga upravni svet.
3. Novim delničarjem se nudijo delnice II. emisije po kurzu K 500.— plačljivih naenkrat takoj pri subskripciji s 5%, obresti od nominalne K 400.— od dne 1. januarja 1922. do dne vplačila.
4. Potrdila o vplačilu se imajo skrbno hraniti.
5. Delničar, ki ne bo v predpisanem roku priglasi prava opcije in izvršil vplačila, izgubi opcijsko pravico.
6. V svrhu zavarovanja II. emisije je osnovan poseben sindikat. Kdor želi pristopiti sindikatu, naj se obrne na tajništvo Uprave sindikata pri centrali družbe v Mariboru, v svrhu pojasnil.

7. Repartitijo delnic, določenih za nove delničarje si pridržuje upravni svet po končanem subskripcijskem roku.

8. Subskripcija novih delnic se vrši od dne 31. julija do 19. avgusta 1922, in sicer:

- a) pri Slavenski banki, d. d. v Zagrebu, in njenih podružnicah;
- b) pri Trgovski banki, d. d. v Ljubljani, in njenih podružnicah;
- c) pri Jugoslov. Industrijski banki, Split;
- d) Bankhaus M. R. Aleksander, Wien;
- e) pri Praški kreditni banki, Beograd;
- f) pri Orient, d. d. v Mariboru, in njenih podružnicah.

9. Azijski kurzni dobiček se dodeli po pokritju izdanih stroškov in pristojbin rednemu rezervnemu fondu družbe.

10. Dodelitev delnic se izvrši kar najhitreje; za nedodeljene delnice se vplačani denar vrne po preteku 8 dni od časa razdelitve.

V Mariboru, dne 30. julija 1922.

2300

Upravni svet.